

Το θρυλικό

Γεφύρι της Άρτας

Ο ΑΡΑΧΘΟΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΑΡΤΑΣ «Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
Ερατοσθένους 6 – Κ. Ηλιούπολη – Τ.Κ. 163 41 – ΤΗΛ. 210.99.21.292 – FAX.210.99.61.787 • E-Mail: antoniouxr@tee.gr
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' • ΧΡΟΝΟΣ 43ος - Αρ. φύλλου 210 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2020 • Τιμή Φύλλου: 1.25 €

Η εφημερίδα που ένωσε

Γέφυρα
Τζαρή

το Ξεροβούνι με τα Τζουμέρκα

ΠΛΑΝΗΤΙΚΗ Α.Ε.

Αλεξανδρουπόλεως 23 & Καισαρείας, 115 27 Αθήνα
Τηλ. : 210 6435005 – Fax. : 210 6441372
E-mail : mail@planitiki.gr – Website : www.planitiki.gr

ΠΡΟΣ:

ΔΗΜΟ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ
ΒΟΥΡΓΑΡΕΛΙ, ΠΟΛΗ, Τ.Κ. 47045
ΤΗΛ.: 2685024401

ΥΠΟΨΗ: ΔΗΜΑΡΧΟΥ ΚΟΥ ΧΡΗΣΤΟΥ ΧΑΣΙΑΚΟΥ

ΑΘΗΝΑ, 24/06/2020

ΘΕΜΑ: Ο ΔΡΟΜΟΣ ΑΝΕΜΟΡΡΑΧΗ – ΚΕΝΤΡΙΚΟ (ΑΝΕΜΟΡΡΑΧΗ – ΛΑΓΚΑΔΙΑ – ΦΤΕΡΗ)

Αξιότιμε κε Δήμαρχε,

Σε συνέχεια του εγγράφου μας με αρ. πρωτ. 1202/03-03-2017 σας επανυποβάλλουμε την αναγνωριστική μελέτη του θέματος μαζί με φωτοαντίγραφο του εγγράφου υποβολής που είχαμε υποβάλλει συνημμένα στην προηγούμενη δημοτική διοίκηση.

Παρακαλούμε για τις δικές σας ενέργειες (Απόφαση Δημοτικού Συμβουλίου) και είμαστε στη διάθεσή σας για παραπέρα συνεργασία και προώθηση του έργου του θέματος.

Μετά τιμής,
Για την ΠΛΑΝΗΤΙΚΗ Α.Ε.
Ο Πρόεδρος Δ.Σ.

Γεώργιος Αντωνίου
Πολιτικός & Τοπογράφος Μηχανικός

ΧΩΡΟΣ ΥΠΑΙΘΡΙΑΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ ΔΙΠΛΑ ΣΤΟ ΠΟΤΑΜΙ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΜΗΛΙΑ ΒΑΘΥΚΑΜΠΟΥ

Η ακριβής θέση είναι στην τομή των επαρχιακών οδών 18 (Δίστρατο – Μακρύκαμπος) και Νο 20 (Βαθύκαμπος Ναζαίοι). Οι εργασίες προχωρούν κανονικά. Σύντομα θα λειτουργήσει. Ο χώρος αναψυχής κατασκευάζεται από το ΖΕΥΚΙ (Κώστας Βασιλείου)

Ιερός Ναός Αγίας Παρασκευής Φτέρης

Ολοκληρώθηκαν οι εργασίες προστεγάσματος κεραμοσκεπής και καμπαναριού στον ιερό Ναό, φρονούμε όμως, λόγω της έντονης έλλειψης φωτισμού τη νύχτα αλλά και την ημέρα, πως είναι απαραίτητη η τοποθέτηση φωτιστικών σωμάτων στην είσοδο του ναού, καθώς και εντός του στεγάστρου στο εσωτερικό κάθε καμάρας. Επίσης, θα πρέπει κάποια στιγμή επιτέλους να κατασκευαστούν νέες τουαλέτες και να κατεδαφιστούν οι ήδη υπάρχουσες, οι οποίες είναι ακατάλληλες.

Προμελέτες για δύο παραλίμνιους δρόμους στην Άρτα

Ένα ιδιαίτερα σημαντικό επιστημονικό υπόβαθρο αποτελούν οι προμελέτες που παραδόθηκαν στην Περιφερειακή Ενότητα Άρτας για σημαντικές οδικές αρτηρίες στην περιοχή.

Οι προμελέτες αφορούν στους παραλίμνιους δρόμους Έλατος Κορφοβουνίου έως γέφυρα Τζαρή και Πέτα έως Μελάτες. 1). Παραλίμνια οδός από Έλατο Κορφοβουνίου έως γέφυρα Τζαρή.

Πρόκειται για επαρχιακή οδό μήκους 16 χλμ περίπου. Η χάραξη της οδού έχει αφετηρία την υφιστάμενη Επαρχιακή οδό Άρτα – Γέφυρα Πλάκας στο πέρας του Οικισμού Έλατος Κορφοβουνίου και κινείται ανάμεσα από τούς οικισμούς της περιοχής. Αποτελεί εξ' ολοκλήρου νέα χάραξη. Με τα τεχνικά έργα και τα ερείσματα θα έχει πλάτος 10 μ.

Η λίμνη Πουρναρίου με φόντο τα Τζουμέρκα

ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΦΥΡΑ ΤΑΤΣΗ (πόσο θα αντέξει το γεφύρι;-)

Στην είσοδο του συνοικισμού της Φτέρης βρίσκεται η Γέφυρα Τατσή ή Καμπρή. Το μονότοξο πέτρινο γεφύρι κατασκευάστηκε το 1953 και τη δεκαετία του 1990 έγινε διαπλάτυνσή του προς τα ανατολικά, λόγω της ασφαλτόστρωσης του δρόμου Φτέρη - Κρυονέρι. Καθημερινά δέχεται τεράστια φορτία από τα φορτηγά που μεταφέρουν αμμοχάλικο από τον Άραχθο. Η επιβάρυνσή του είναι τεράστια, τίθεται πλέον θέμα στατικότητας, τα σίδερα έχουν ξεχωρίσει από το μπετόν και αιωρούνται στο κενό (φωτό).

συνέχεια στη σελ. 4

συνέχεια στη σελ. 4

«Ο ΑΡΑΧΘΟΣ»
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ
ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΚΕΝΤΡΙΚΩΤΩΝ ΑΡΤΑΣ

Ερατοσθένους 6, Κ. Ηλιούπολη 163 41
E-Mail: antoniouxr@tee.gr
Τηλ.: 210 9921292 - Fax: 2109961787

ΧΡΟΝΟΣ 43ος - Αρ. φύλλου 210
ΑΠΡΙΛΙΟΣ-ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2020

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ:
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΩΤΩΝ ΑΡΤΑΣ
ΕΚΔΟΤΗΣ:

Ο Πρόεδρος του Συλλόγου
Χρήστος Ι. Αντωνίου
Τηλ.: 210 9921292

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ-ΥΛΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑΣ Κ.ΑΠ.

Ερατοσθένους 6, Κ. Ηλιούπολη 163 41
Email : antoniouxr@tee.gr
FAX : 210. 99.61.787

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Πρόεδρος: Χρήστος Ι. Αντωνίου
Τηλ.: 210 9921292

Αντιπρόεδρος: Βασίλης Αναστασόπουλος

Τηλ.: 697.47.65.865

Γεν. Γραμματέας: Γεώργιος Κ. Γιώτης

τηλ.: 693.24.26.893

Ταμίας: Βίκυ Αράπη-Καραγιάννη
τηλ.: 697.20.90.800

Ειδικός Γραμματέας: Νικόλαος Γεωργογιάννης
τηλ.: 697.28.42.102

Δημόσιες Σχέσεις:

Μαρία Αράπη, τηλ.: 690.85.59.975

Τασούλα Ρακοπούλου, τηλ.: 697.22.82.573

Σελιδοποίηση-Εκτύπωση:

RED-T-POINT, τηλ.: 210-8656505

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

ΕΤΕ: GR73 0110 0860 0000 0866 0335 632

ALPHA: GR90 013610 3610 0210 1066 111

EUROBANK: GR95 0260 0190 0005 3010 1291

ΠΕΙΡΑΙΩΣ: GR23 0172 1930 0051 9305 3897 607

ΧΡΗΣΙΜΑ ΤΗΛΕΦΩΝΑ

ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΓΡΑΦΕΙΟ ΔΗΜΑΡΧΟΥ/ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ 2685 360217

ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΥ

ΚΑΘΑΡΙΟΤΗΤΑ-ΗΛΕΚΤΡΟΦΩΤΙΣΜΟΣ 2685 360213

ΥΔΡΕΥΣΗ-ΟΔΟΠΟΪΑ 2685 360212

ΒΟΗΘΕΙΑ ΣΤΟ ΣΠΙΤΙ 2685 360214

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ 2685 360225

ΔΗΜΟΤΟΛΟΓΙΟ 2685 360217

ΒΟΥΡΓΑΡΕΛΙ

ΔΗΜΑΡΧΕΙΟ 26850 22221-3

ΕΛΤΑ&ΤΑΧ.ΤΑΜ/ΡΙΟ 26850 22216

ΟΤΕ 26850 22212

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΤΜΗΜΑ 26850 22288

ΚΕΝΤΡΟ ΥΓΕΙΑΣ 26850 22584,

22224, 22243

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ 26850 22615

**ΥΠΟΘΗΚΟΦΥΛΑΚΕΙΟ &
ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΕΙΟ** 26850 22644,

6972 194054

ΚΤΕΛ ΑΡΤΑΣ 26810 27348

210-5133139

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΣ

ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΤΑΣ 26810 28030

RAFTING-VIA NATURA

(ΓΕΦΥΡΑ ΠΛΑΚΑΣ) 26850 31200

6972 223574

6979 419773

ΙΕΡΕΑΣ ΧΩΡΙΟΥ

ΜΑΝΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ 6946153141

ΚΑΦΕΝΕΙΑ & ΤΑΒΕΡΝΕΣ ΚΕΝΤΡΙΚΟΥ

• **ΒΑΘΥΚΑΜΠΟΣ**

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΩΣΤΑΣ 6972 240257

• **ΚΡΥΟΝΕΡΙ**

ΚΑΛΙΑΚΑΤΣΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ 26850 71219

ΣΦΗΚΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ 26850 71965

• **ΝΑΖΑΙΟΙ**

ΚΑΛΙΑΚΑΤΣΟΥ ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ 26850 71391

ΚΑΛΙΑΚΑΤΣΟΣ Χ. ΓΕΩΡΓΙΟΣ 26850 71247

• **ΦΤΕΡΗ**

ΜΠΑΛΑΟΥΡΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ 6934 292710

TAXI

• **ΚΥΨΕΛΗ**

ΠΟΥΡΝΑΡΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ 26850 71328,

6972756998

• **ΡΟΔΑΥΓΗ**

ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΚΩΝ/ΝΟΣ 26830 71385,

6944513727

ΚΑΛΙΑΚΑΤΣΟΥ ΛΑΜΠΡΙΝΗ 6976756826

ΚΟΡΔΑΛΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ 6974817606

ΙΠΠΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΓ.ΜΑΡΙΝΑΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΣΤΑΜΠΑΜΠΑΣ 6946 241007

ΜΥΛΟΣ ΚΡΥΟΝΕΡΙΟΥ

ΚΩΣΤΑΣ ΤΣΙΒΟΛΑΣ 6979 519620

Τιμή Φύλλου: 1.25 €

Για να θυμούνται οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νέοι

Οι Ρίζες του Κτηματολογίου στα χωριά μας

Η περίπτωση των χωριών Πιστιανά και Νησίστα

του Χρ. Ντάλα

Τα δυο τρία τελευταία χρόνια όλη η Ελλάδα βρίσκεται στον αστερισμό του κτηματολογίου. Όλοι πρέπει να δηλώσουν τα κτήματα και τα σπίτια τους. Να οριοθετήσουν τις περιουσίες τους σε χάρτες, να βρουν τα χαρτιά που τα κατέχουν.

Βέβαια όταν λέμε περιουσία στα περισσότερα από τα χωριά μας είναι τρόπος του λέγειν. Τα περισσότερα χωράφια εγκαταλελειμμένα, έχουν γίνει δάσος, δύσκολα διακρίνεται ότι κάποτε ήταν καλλιεργήσιμο έδαφος. Τα σπίτια θεόκλειστα, κάποια δεν ανοίγουν ούτε μια φορά το χρόνο, πολλά έχουν εγκαταλειφθεί, έχουν γίνει ερείπια.

Όμως αυτά, τα εγκαταλελειμμένα, δύσκολα θα

αφήσουμε. Κάποιοι θα ενδιαφερθεί να βρει τα όρια και τα χαρτιά τους για να τα δηλώσει στο κτηματολόγιο.

Ποια είναι όμως η ρίζα αυτών των ιδιοκτησιών στο βάθος του χρόνου;

Οι εγκαταλελειμμένες αυτές περιουσίες έχουν τη δική τους ιστορία.

Κάποια αρχή του κτηματολογίου σίγουρα φθάνει στο 1881, όταν το τμήμα του Ν. Άρτας ανατολικά του Αραχθού και η Θεσσαλία με τη συνθήκη του Βερολίνου (1878) προσαρτήθηκε στην Ελλάδα. Για τα δυτικά του Αραχθού η ρίζα του κτηματολογίου φθάνει στην απελευθέρωση μετά τους βαλκανικούς πολέμους του 1912-1913.

Δήμος (1881)	Οικισμός (μετέπειτα Κοινότητα)	Ιδιοκτήτης	Καθεστώς γαιοκτησίας	
			1881	Μέχρι 1900
Θεοδωρίας	Βουργαρέλι (Δροσοπηγής)	Αβραάμ πασάς Καρακεχαγιάς	τσιφλίκι	Εξαγορασμένο
	Μίγερη (Τετράκωμο)	Αβραάμ πασάς Καρακεχαγιάς	τσιφλίκι	Εξαγορασμένο
	Λιψιστα (Αθαμάνιο)	Κ. Καραπάνος	Τσιφλίκι	Εξαγορασμένο
	Μπούγα (Ανεμοράχη)	Αβραάμ πασάς Καρακεχαγιάς	τσιφλίκι	Τσιφλίκι
	Καλεντίνη (Καλεντίνη)	Λιάμπης	τσιφλίκι	Τσιφλίκι
	Χώσεψη (Κυψέλη)	Κ. Καραπάνος	Τσιφλίκι	Εξαγορασμένο
	Νησίστα (Κεντρικό, Ροδαυγή)	Νετζήμπης	Τσιφλίκι	Τσιφλίκι
	Πιστιανά (Δίστρατο, Πιστιανά)	Μετκόμπης	Τσιφλίκι	εξαγορασμένο

Αναφορά για τις εξαγορές των χωριών γίνεται και στο βιβλίο ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ που εκδόθηκε το 1981 από την Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος. Στο προηγούμενο βιβλίο αναδημοσιεύονται τρία βιβλία-άρθρα σχετικά με το αγροτικό ζήτημα στην Άρτα, λίγο μετά την προσάρτησή της. Η πρώτη είναι του Κ. Καραπάνου μεγαλοκτηματία, τραπεζίτη της Κωνσταντινούπολης, μέλος μιας από τις πιο πλούσιες οικογένειες της Άρτας, βουλευτή Άρτας με το τρικουπικό κόμμα. Ο Κ. Καραπάνος με πλήθος γνωμοδοτήσεων σπουδαιών νομικών της εποχής υποστήριζε ότι τα τσιφλίκια με τον ελληνικό νόμο ήταν ιδιοκτησίες των τσιφλικάδων που μπορούσαν να τα νοικιάζουν, να κάνουν εξώσεις στους καλλιεργητές κτλ.

Η δεύτερη του Γ. Παχύ, επίσης βουλευτή Άρτας λίγο μετά το 1881 με το Αγροτικό κόμμα.

Ο Γ. Παχύς υποστήριζε ότι τα τσιφλίκια της Άρτας με τον ελληνικό νόμο ανήκαν στους καλλιεργητές τους, επειδή επί οθωμανικού κράτους οι τσιφλικάδες δεν ήταν ιδιοκτήτες, απλά είχαν νοικιάσει την είσπραξη του έγγειου φόρου ιδιοκτησίας (γεώμορο).

Τελικά μετά από δικαστικούς αγώνες επικράτησε η άποψη του Κ. Καραπάνου. Για το λόγο αυτό τα χωριά για να μην έχουν τους τσιφλικάδες στο κεφάλι τους επιδόθηκαν, ιδιαίτερα στη διε-

τία 1882 – 1884, στην εξαγορά των τσιφλικιών.

Η τρίτη είναι του Γ. Οικονομίδη δημάρχου Θεοδωρίας αμέσως μετά το 1881 για 17 χρόνια. Στο βιβλίο του που γράφτηκε το 1917 αναφέρεται στον αγώνα του για την εξαγορά του Βουργαρελίου από τον Κ. Καραπάνο. Πολύ περιληπτικά ο Γ. Οικονομίδης αναφέρεται και στις εξαγορές των άλλων χωριών ως εξής: Το χωριό Λειψίστα (Αθαμάνιο) εξαγοράστηκε κατά τα 3/4. Το χωριό Μηγερη (Τετράκωμο) κατά τα 2/3. Το χωριό Θεοδώριανα, το οποίο ήταν ιδιόκτητο, περιήλθε σε αδιέξοδο εξαιτίας της αγοράς του λειβαδιού «Κωσθηλάτα», κατά 4/5. Το χωριό Χόσεψη (Κυψέλη) κατά τα 3/4. Το χωριό Μπούγα (Ανεμοράχη) κατά τα 2/3. Στο χωριό Καλεντίνη, πέτυχε μεν η πολιτική της εξαγοράς όπως στα άλλα χωριά, αλλά η ιδιορρυθμία και επίμονη δυστροπία των κατοίκων του διέλυσαν την αγοραπωλησία. Τα χωριά Πιστιανά και Νησίστα, για τα οποία ενδιαφερόμαστε στο επόμενο κεφάλαιο, κατά 3/4.

2. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΠΙΣΤΙΑΝΑ ΚΑΙ ΝΗΣΙΣΤΑ

Οι περιοχές των χωριών Πιστιανά και Νησίστα

έχουν ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον, επειδή πριν το 1881 εκτείνονταν εκατέρωθεν του Άραχθου. Με την προσάρτηση της ανατολικής όχθης του ποταμού το 1881, τα τμήματα που πέρασαν στο ελληνικό έδαφος ονομάστηκαν Πιστιανά και Νησίστα αντίστοιχα. Αργότερα με την απελευθέρωση της Δυτικής Όχθης το 1912, τα υπόλοιπα των χωριών που απελευθερώθηκαν ονομάστηκαν Πιστιανά Νέας Ελλάδας (σήμερα Πιστιανά) και Νησίστα Νέας Ελλάδας (σήμερα Ροδαυγή), ενώ της απέναντι όχθης που είχαν απελευθερωθεί νωρίτερα ονομάστηκαν Πιστιανά Παλαιάς Ελλάδας (σήμερα Δίστρατο) και Νησίστα Παλαιάς Ελλάδας (σήμερα Κεντρικό).

Σύμφωνα με το βιβλίο της Αμ. Χιωτάκη, που αναφέρθηκε προηγουμένως, το 1881 τα Πιστιανά και η Νησίστα ανήκαν στην κατηγορία των τσιφλικιών, τα Πιστιανά ήταν τσιφλίκι του Μετκόμπη και η Νησίστα τσιφλίκι του Νετζήπη. Τα επόμενα χρόνια εξαγοράστηκαν όπως αυτό συνέβη με τα περισσότερα χωριά της περιοχής. Πότε ακριβώς και από ποιον εξαγοράστηκαν δεν δίνονται περισσότερες πληροφορίες.

Σύμφωνα με τον Γ. Οικονομίδη, που δημοσιεύτηκε στο βιβλίο ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ, τα χωριά Νησίστα και Πιστιανά «κτηθέντων οιωνεί δωρεάν ένεκα της μη εγκαταστάσεως εν αυτοίς υφ ημών διατασσομένων περί του εναντίου των τσιφλικούχων μπένδων ως και της παραπομπής αυτών εις τα δικαστήρια», έγινε εξαγορά κατά τα 3/4. Περισσότερες λεπτομέρειες για την παραπάνω κτήση «οιωνεί δωρεάν» δεν καταφέραμε να βρούμε. Φαίνεται ότι η κατά τον Γ. Οικονομίδη «δωρεάν κτήση» αναφερόταν μόνο στις ιδιοκτησίες και όχι στο δάσος. Έτσι το δάσος τουλάχιστον του Διστράτου κληρονομήθηκε από το δημόσιο σε αντίθεση με άλλα χωριά που το εξαγόρασαν και είναι κοινотικό.

Πέραν των παραπάνω οι πηγές για το ιδιοκτησιακό καθεστώς μετά την προσάρτηση είναι ουσιαστικά ανύπαρκτες. Το αρχείο του υποθηκοφυλακείου Βουργαρελίου, απ’ όπου θα μπορούσε να βρεθεί η αρχή του ιδιοκτησιακού καθεστώτος της περιοχής, έχει καεί δυο φορές, μια φορά από τους Γερμανούς και άλλη στον εμφύλιο. Τα γραφεία της Κοινότητας Δίστρατου έχουν επίσης καεί από τους Γερμανούς. Μια ελπίδα που είχαμε στο Κτηματολόγιο διαψεύστηκε επειδή όσοι κατέθεσαν τίτλους αναφέρονταν σε χρησικτησία χωρίς να αναφέρονται στους προηγούμενους και προ-προηγούμενους πωλητές. Περίπου ανύπαρκτα τα χαρτιά που να μαρτυρούν το ιδιοκτησιακό καθεστώς πριν το 1900.

1. ΟΙ ΕΞΑΓΟΡΕΣ ΤΩΝ ΤΣΙΦΛΙΚΙΩΝ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟ ΘΕΟΔΩΡΙΑΣ

Από τους δήμους που δημιουργήθηκαν αμέσως μετά την προσάρτηση το 1881, ο Δήμος Θεοδωρίας (περίπου ο Καποδιστριακός Δήμος Αθαμανίας) περιλάμβανε 9 οικισμούς – τσιφλίκια, οι οποίοι στη συνέχεια αποτέλεσαν τις αντίστοιχες κοινότητες. Οι κοινότητες αυτές εντάχθηκαν σαν κοινотικά διαμερίσματα παλαιότερα στον καποδιστριακό Δήμο Αθαμανίας και τώρα στον καλλικρατικό Δήμο Κεντρικών Τζουμέρκων. Ιδιοκτήτες των οικισμών – τσιφλικιών, σύμφωνα με πηγές του βιβλίου της Αμαλίας Χιωτάκη «Η συμπεριφορά του τραπεζικού κεφαλαίου σε μια αγροτική κοινότητα», κατά την προσάρτηση ήταν οι εξής:

Πιστιανά

Ξεχασμένη στο βάθος μιας κασέλας (σεντουκιού) της Μ. Βόβλα (1892-1991) βρέθηκε μια δικαστική απόφαση επί αγωγής «Εν ονόματι του Βασιλέως των Ελλήνων Γεωργίου του Α΄, Αρθ. 70/7-10-1882».Ενάγων κάποιος Βελίκος Αυλάν Τσάους Καστρινός, ιδιοκτήτης ή πληρεξούσιος, και εναγόμενοι ένδεκα κάτοικοι Πιστιανών επαρχίας Τζουμέρκων. (Αναγνώστης Κοντός, Νικόλαος Σιαφάrikας, Βασίλειος Πρέντζας, Σπύρος Μήτσος, Χρήστος Αθανασίου, Βασίλειος Γιαννάκης, Βαγγέλης Μήτσος, Αθανάσιος Βόβλας, Δημήτριος Αποστόλης και Χρήστος Τσαρακλής). Αντικείμενο της διαφοράς η πληρωμή γραμματίου 50 οθωμανικών λιρών από Φεβρουάριο 1880. Οι κάτοικοι αυτοί, πρόγονοι σημερινών κατοίκων του Διστράτου κυρίως του Τραπεζακίου, όφειλαν το χρέος προφανώς από αγορά τμήματος του χωριού. (Οι Τούρκοι πριν το 1881 πουλούσαν τις ιδιοκτησίες που σε λίγο θα βρίσκονταν σε ελληνικό έδαφος). Κάποιοι από τους οφειλέτες (Αν. Κοντός, Νικ. Σιαφάrikας και Χρ. Τσαρακλής) είχαν περιουσίες και στην απέναντι επί του οθωμανικού περιούχης, η οποία αποτέλεσε εγγύηση για πληρωμή του χρέους.

Έτσι, βρέθηκε η αρχή των ιδιοκτησιών, για το Τραπεζάκι και κάποιων άλλων παραποτάμιων εκτάσεων. Το υπόλοιπο χωριό πρέπει να ανήκε στο τσιφλίκι του Μετκόμπη, το οποίο εξαγοράστηκε αργότερα.

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η μετακίνηση κατοίκων από το απέναντι του Αράχθου τμήμα των Πιστιανών που παρέμεινε στο οθωμανικό έδαφος (Νταλαίοι κτλ που το όνομα απαντάται και σήμερα στα δύο απέναντι χωριά). Γλαφυρή περιγραφή για τον τρόπο μετακίνηση και κατάληψης των εκτάσεων γίνεται παρακάτω σε δικαστική απόφαση που αναφέρεται στη Νησίστα και αναφέρεται στις αθρόες μετακινήσεις από το απέναντι τμήμα του χωριού (σήμερα Ροδαυγή) στο δώθε (σήμερα Κεντρικό). Όπως και στο Κεντρικό, η έκταση του τσιφλικιού που πέρασε στο ελληνικό αποτέλεσε τα όρια της μετέπειτα κοινότητας Διστράτου, η οποία μέχρι τότε ήταν βοσκοτόπος με ελάχιστους ή καθόλου κατοίκους.

Ο Σερ. Ξενόπουλος το 1884 αναφέρει την έκταση του χωριού σαν Λυκούρες (Λυπούρας) επειδή είχε πολλούς λύκους, και το περιγράφει ως εξής (ποτ. Ίναχος είναι ο Άραχθος) «ΚΒ΄) Πιστιανά ή Οπισθιανά Νέα, χωρίον απέναντι του παλαιού κείμενον και διαχωριζόμε-

νον τπό του Ποταμ. Ινάχου. Αυτόθι ην ποτε χωρίον, Λυπούρας καλούμε-νον, όπου μετά την μεταπολίτευσιν, εν έτει 1881, κατέφυγον 50 οικογένει-αι, αποφεύγουσαι τον πολυχρόνιον και ανυπόφορον τυραννικόν ζυγόν. Αύται εκκλησιάζονται εις μικρόν τινα πεπαλαιωμένον ναόν της αγίας Τριά-δος, ιερουργούμενον υπό ιερέω δύω. Εν τη περιφέρεια του χωρίου υπάρ-χουσι παρεκκλήσιά τινα ηρειπωμένα όμως πάντα, οίον του αγίου Νικολά-ου, των Ταξιαρχών, του αγίου Γεωργίου και του Ευαγγελισμού, όπερ λέγε-ται ότι υπήρξε ποτέ Μονή, δια και Παλαιομονάστηρον καλείται».

Από πληροφορίες το μεγαλύτερο τμήμα του χωριού που πέρασε στο ελλη-νικό (Δίστρατο) εξαγοράστηκε από τον Χρ. Τσαρακλή. Από τον ίδιο κάποιες εκτάσεις στα όρια του χωριού παραχωρήθηκαν σε ακτήμονες για να παί-ζουν το ρόλο συνοριοφυλάκων (Φαρμάκης στα όρια με Καλεντίνη, Ρόβας στο Ξεράκι, Μαντζέλος στην Τσοπάδα, Ρέντζος στην Ασφακούλα, Κ. Γεωρ-γάκης στα Κατσανάδια όρια με Ανεμοράχη και Μπαρούχος στα όρια με Νησίστα). Άλλες εκτάσεις στο κέντρο του χωριού αγοράστηκαν από παρα-χειμάζοντες κτηνοτρόφους από τα Σχωρέτσαينا (Καταρράκτης) (Τζαμακαί-οι, Φλωραίοι, Φωταίοι). Αγορές εκτάσεων από τον Χρ. Τσαρακλή έγιναν και από άλλους κατοίκους του χωριού, όπως στην περιοχή «Ρεπανίδα» (Κονταίοι, Βοβλαίοι, Νατσικαίοι). Αθρόες αγορές από τους νέους οικιστές εκτάσεων που ανήκαν στους απέναντι ή σε άλλα χωριά των Τζουμέρκων έγιναν τα επόμενα χρόνια μετά την προσάρτηση, όπως μαρτυρούν τα ονό-ματα των χωραφιών (Ζυγουραίικο, Μελισσουργιώτη, Κομζιάδια κτλ).

Νησίστα

Από το Πρωτοδικείο Άρτας έγινε μια έρευνα και καταγραφή των αποφάσε-ων μετά την υπαγωγή της πόλης και της ανατολικής όχθης στο ελληνικό κράτος το 1881 (ερευνήτριες: Κατ. Πατσαλιά και Λόλα Τερζοπούλου) Πρό-κειται για ιστορικές αποφάσεις που αναφέρονταν κυρίως στο λεγόμενο αγροτικό ζήτημα που δημιούργησαν και σχετική νομολογία. Μια από αυτές, η αρ. 132/1884, αναφέρεται σε αγωγή του Νετζίμπη τσι-φλικά της Νησίστας κατά «Ζαχ. Γιώτη και λουτών κατοίκων του χωριού Νη-σίστα». Ο Νετζίμπης αναφέρει στην αγωγή του ότι ήταν κύριος του χω-ριού Νησίστα, το οποίο χωριζόταν από τον Αραχθο σε δύο περίπου ίσα κομμάτια, και μετά το 1881 το ένα είχε παραμένει στο οθωμανικό έδα-φος, το δε άλλο είχε περιέλθει στο ελληνικό. Το δεύτερο επί του ελληνικού εδάφους στην αριστερή όχθη του Άραχθου, όπως αναφέρεται στην από-φαση, «κειμένει επί του δήμου Θεοδωρίας της επαρχίας Τζουμέρκων και οριοθετούμενο ΒΑ με γαίας και άγριο τόπο των χωρίων Χόσεψι και Μπού-γα, ΑΜ με γαίας των χωρίων Πιστιανά και Μπούγα, ΜΔ με ποταμό Άρα-χθο και ΒΔ με γαίας χωρίων Ράμιας και ποταμόν Άραχθον, συνισταμένης δε από γαίας καλλιεργούμενας, καλλιεργήσιμους, βοσκής, δάση και όρη και περιλαμβάνουσα προσέτι 15 περίπου οικίας, ων τινες εχρησίμευον δι’ αποθήκευσιν καρπών του χωρίου, τινες δε προς κατοικίαν των καλλιεργη-τών τους, των πλειότερων εξ αυτών διαμενόντων σταθερώς εις τας εν τω χωρίω εν τω Τουρκικώ μείναντα οικήματα και καλύβες), αποτελεί την έκταση της μετέπειτα κοινότητας Νησίστα Π.Ε. και αργότερα Κεντρικόν. Την έκταση αυτή, αναφέρει η απόφαση, καλλιεργούσαν οι εναγόμενοι (Ζαχ. Γιώτης και λουτοί) μέχρι το 1881 πληρώνοντας μερίδιο (γεώμορο) 30% χωρίς ποτέ ως τότε να αμφισβητήσουν τα δικαιώματα του τσιφλικά. Όμως, το 1881, «ήτοι άμα τη καταλήψει της Ηπειρωτικής χώρας υπό των Ελληνικών στρατευμάτων λήγοντος του Ιουνίου του έτους τούτου και άμα τη υπό των εν τη πεδιάδι Άρτης αγροτών γενομένη εξεγέρσει κατά των ιδι-οκτητών, οι αντίδικοι διαβάντες αθρόοι τον Άραχθον μετά των ζώων και οικογενειών των, εκ συστάσεως και από κοινού συμφέροντος κινούμενοι αποφασίσαντες προς αλλήλους αμοιβαίαν συνδρομήν όπως των αφαιρέ-σων την ιδιοκτησίαν του κατέλαβον παρανόμως άπασαν την ανωτέρω πε-ριγραφομένην έκτασιν γης την αποτελούσαν καθα είρηται το έτερον ήμισυ εντεύθεν του Αράχθου του χωρίου του Νησίστα και πήξαντες εντός αυτής καλύβας ενεκατεστάθισαν εν αυτή παρακωλύοντες ούτων έργω την επ’ αυτής ελευθέραν της κυριότητός του ενάσκησιν, εξακολουθούντες δε έκτοτε μέχρι σήμερα να κατέχωσι κοινή ταύτην και αρνούμενοι την από-δοσιν του οφειλομένου επί των καρπών γαιωμόρου και εμποδίζοντες την υπό των μισθωτών του χρήσιν των εν αυτή βοσκών αποστέρνουνι να τον γνωρίσωσιν ως κύριον αυτής προβάλλοντες αδικαιολογήτως ότι αυτοί εισί κύριοι μετά την μετά της Ελλάδος ένωσιν». Η πράξη αυτής της κατάληψης ήταν η αρχή και η πλήρης εξαγορά έγινε αργότερα μετά το 1900. Όμως η απόφαση αυτή παρουσιάζει ενδιαφέρον ως εξής.

Η έκταση που αναφέρεται ταυτίζεται περίπου με τα όρια της πρώην κοινό-τητας και τώρα Δημοτικού Διαμερίσματος Κεντρικού (Νησίστα Π.Ε.). Η έκταση αυτή το 1881 είχε ελάχιστα σπίτια (κυρίως καλύβες ή αποθήκες) και ελάχιστους ή καθόλου μόνιμους κατοίκους. Οι οικισμοί με την έννοια που δίνουμε σήμερα δημιουργήθηκαν μετά την προσάρτηση κυρίως από την μετανάστευση των κατοίκων του απέναντι τμήματος του τσιφλικιού. Ένα άλλο συμπέρασμα είναι ότι η πράξη αυτή των κατοίκων ακολούθησε τότε την εξέγερση της πεδιάδας της Άρτας, προφανώς παρακινούμενη, η οποία προηγήθηκε κατά πολύ αυτής των θεσσαλών αγροτών που γνωρίζει όλη η Ελλάδα και κατέληξε στο Κιλελέρ.

Ο Σερ. Ξενόπουλος στο βιβλίο του ΔΟΚΙΜΙΟΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΠΕΡΙ ΑΡΤΗΣ ΚΑΙ ΠΡΕΒΕΖΗΣ (1884) αναφέρεται στην έκταση του σημερινού Κεντρικού και επιβεβαιώνει τα παραπάνω ως εξής:

«ΚΑ΄) Νισήστα Νέα, χωρίον οικούμενον υπό οικογενειών 120, εκκλησιαζο-μένων εν τω ναώ του αγίου Νικολάου και ευλογουμένων υπό 3 ιερέων- αυτόθι υπάρχουν και δύο ηρειπωμένα παρεκκλήσια της αγ. Τριάδος και του αγ. Γεωργίου. Το χωρίον τούτο κείται προς ανατολάς του παλαιού επί λόφου και διαχωρίζεται υπό του ποταμού Ινάχου, όπου υπήρχε ποτε Πα-λαιοχώριον, Ναζαίοι καλούμενον, ως εκ των ερειπίων οικιών δηλούται. Εις την νέαν ταύτην Νισήσταν μετηνάστευσαν αι ανωτέρω οικογένειαι άμα τη καταλήψει του Ηπειρωτικού θέματος υπό του Ελληνικού Στρατού, εν έτει 1881, αποφεύγουσαι την πολυετή τυραννικήν Τουρκοκρατείαν και τους άλλως τυραννικωτέρους ιδιοκτήτας, ή μάλλον ευτείν άρπαγας Ιωαννίτας Οθωμανούς».

Η στήλη της υγείας

Γαστροοισοφαγική παλινδρόμηση

Γενικά

Η συχνότερη λειτουργική διαταραχή της εισόδου του στομάχου είναι η παλινδρομική νόσος, που προκαλείται από παθολογική παλινδρόμηση του περιεχομένου του στομάχου προς τον οισοφάγο. Η μικρού βαθμού παλινδρόμηση μετά από παρο-δική χάλαση του σφιγκτήρα μεταξύ στομάχου και οισοφάγου (γαστροοισοφαγικός σφιγκτήρας) εί-ναι φυσιολογική. Σε περιπτώσεις μεγάλου βαθ-μού και μεγάλης διάρκειας παλινδρόμησης προ-καλούνται βλάβες της ενδοαυλικής επιφάνειας (βλεννογόνο) του οισοφάγου και η προκαλούμενη φλεγμονή δημιουργεί αίσθημα καύσου πίσω από το στήρνο. Η αιτία αυξημένης παλινδρόμησης εντοπίζεται είτε στο στομάχι και την είσοδό του. Συχνά υπάρχει μια κατ’ επιολίσθηση διαφραγμα-τοκήλη του οισοφάγειου τρήματος, που προκαλεί βράχυνση του οισοφάγου και ανεπάρκεια του βαλβιδικού μηχανισμού της εισόδου του στομά-χου. Παράγοντες που επιδεινώνουν την παλινδρό-μηση είναι: νικοτίνη, αλκοόλ, λιπαρό γεύμα και αυξημένη ενδοκοιλιακή πίεση (όπως π.χ. στην πα-χυσαρκία, δυσκοιλιότητα, εγκυμοσύνη)

Συμπτώματα

Τα συχνότερα συμπτώματα είναι «κατώτερα» πα-λινδρομικά συμπτώματα, όπως καύσος πίσω από το στήρνο, ερυγές, και πόνος στην άνω κοιλιά. Σπανιότερα αναφέρονται «ανώτερα» παλινδρομι-κά συμπτώματα, όπως αναγωγές, βράγχος φωνής, κάψιμο του φάρυγγα, ερεθιστικός βήχας και πνευ-μονικές λοιμώξεις. Οι ασθενείς δεν μπορούν να κοιμούνται σε επίπεδο κρεβάτι και προτιμούν την ημικαθιστική θέση, γεγονός που επηρεάζει πολύ την ποιότητα της ζωής.

Εξετάσεις

Μετά από το αναλυτικό ιστορικό και την κλινική εξέταση, διενεργείται γαστροσκόπηση, για να δια-πιστώσει τη βαρύτητα της φλεγμονής του βλεννο-γόνου (οισοφαγίτιδα) από την παλινδρόμηση, τις πιθανές επιπλοκές της και να αποκλείσει άλλες παθολογικές καταστάσεις (διαφραγματοκήλη, όγκος). Ενδοσκοπικά μπορούν να διαγνωστούν φλεγμονές, όγκοι, διαφραγματοκήλη, στενώσεις και παθήσεις του στομάχου και του δωδεκαδακτύ-λου. Για την εκτίμηση της κινητικότητας του οισο-φάγου και την επάρκεια της χάλασης του κάτω γα-στροοισοφαγικού σφιγκτήρα μπορεί να γίνει μέ-τρηση των ενδοαυλικών πιέσεων. Η παλινδρόμη-ση μπορεί επίσης να διαπιστωθεί με pH-μετρία, η οποία συνιστάται να γίνεται σε ανθεκτικές στη थे-ραπεία περιπτώσεις, όπως και σε περιπτώσεις που υπάρχει διάσταση μεταξύ των κλινικών και των ενδοσκοπικών δεδομένων. Κατά την pH-με-τρία τοποθετείται ένας καθετήρας στον οισοφάγο και καταγράφεται το pH του βλεννογόνου του σε διάφορα σημεία για 24 ώρες. Αξιολογούνται όλα τα παλινδρομικά επεισόδια με πτώση του pH κά-τω του 4. Επίσης η ποσοτικοποίηση της παλινδρό-μησης μπορεί να απεικονιστεί με τη διενέργεια ακτινοσκόπησης κατά τη διάρκεια κατάποσης σκι-αγραφικού μέσου, όπου αναδεικνύεται η ποσότη-τα του παλινδρομούντος περιεχομένου στον οισο-φάγο, όσο και υποκείμενες παθολογικές καταστά-σεις, όπως π.χ. διαφραγματοκήλη, στενώσεις κλπ.

Θεραπεία

Η συντηρητική θεραπεία περιλαμβάνει αρχικά την αντιμετώπιση της αιτίας και απομάκρυνσης των επιβαρυντικών παραγόντων. Η πιο αποτελεσματι-κή αγωγή είναι η φαρμακευτική καταστολή της έκκρισης οξέος από το στομάχι μέσω των αναστο-λέων της αντλίας πρωτονίων (PPI), που χορηγού-νται ως αρχική αγωγή διάρκειας. Τα φάρμακα αυ-τά μπλοκάρουν πλήρως την παραγωγή οξέος από το στομάχι, επηρεάζοντας ουσιαστικά όχι το μέγε-θος της παλινδρόμησης, αλλά τη σύσταση των πα-λινδρομούντων υγρών. Τα φάρμακα αυτά λαμβά-νονται συνήθως 30 λεπτά πριν τη λήψη του γεύ-ματος και συχνά δρουν καλύτερα όταν η συνολική ημερήσια δόση μοιράζεται σε πολλές μικρότερες δόσεις. Τα φάρμακα αυτά είναι αποτελεσματικά στην αντιμετώπιση της φλεγμονής από την παλιν-δρόμηση εντός 4 έως 8 εβδομάδων.

Ένδειξη για χειρουργική θεραπεία

Η απόφαση για χειρουργική θεραπεία θα πρέπει να ληφθεί σε συνάρτηση με τα συμπτώματα του ασθενούς, τον εγχειρητικό και αναισθησιολογικό κίνδυνο, τα ενδοσκοπικά ευρήματα και τη βούλη-ση και τους στόχους του ασθενούς. Δεδομένης της ύπαρξης αποτελεσματικής συντηρητικής αγωγής με τους αναστολείς της αντλίας πρωτονίων, η χει-ρουργική θεραπεία εφαρμόζεται σε περιπτώσεις μαζικής παλινδρόμησης, σε περιπτώσεις ανεπαρ-κούς ελέγχου των συμπτωμάτων μετά από μια βέλτιστη φαρμακευτική αγωγή για 12 εβδομάδες, ή όταν ο ασθενής αρνείται τη μακροχρόνια λήψη των φαρμάκων. Όταν -παρά τη λήψη των αναστο-λέων της αντλίας πρωτονίων- δεν παρατηρείται βελτίωση, τότε θα πρέπει ενδελεχώς να αναζητεί-ται η ύπαρξη άλλων αιτιών. Αυτοί οι ασθενείς θα πρέπει να ενημερώνονται ότι παρά τη χειρουργι-κή θεραπεία μπορεί να έχουν ακόμη συμπτώμα-τα. Τα καλύτερα αποτελέσματα μετά από μια χει-ρουργική θεραπεία έχουν εκείνοι οι ασθενείς που ανταποκρίνονται καλά στη φαρμακευτική αγωγή.

Χειρουργική επέμβαση

Η χειρουργική θεραπεία διενεργείται σήμερα σχε-δόν αποκλειστικά λαπαροσκοπικά. Στην περίπτω-ση μιας μεγάλης διαφραγματοκήλης του οισοφά-γειου τρήματος συγκλείεται το χάσμα και ακολού-θως ενισχύεται ο βαλβιδικός μηχανισμός της εισό-δου του στομάχου, μέσω πλήρους (360°) είτε με-ρικής (180° ή 270°) πτύχωσης του άνω τμήματος του στομάχου (θόλος) γύρω από τον κοιλιακό οι-σοφάγο. Συγκεκριμένα το διατετεμένο οισοφά-γειο τρήμα στενεύεται με μεμονωμένες ραφές και ακολουθεί είτε η ολική πτύχωση του θόλου του στομάχου (τεχνική Nissen), είτε εκτελείται πτύχω-ση κατά το ήμισυ (180°) επί της πρόσθιας επιφά-νειας του κοιλιακού οισοφάγου, είτε πτύχωση κα-τά 270° (τεχνική Touret). Τα αποτελέσματα αυτών των επεμβάσεων είναι ικανοποιητικά.

Επιπλοκές

Αν και οι μετεγχειρητικές επιπλοκές είναι σπάνιες, μπορούν να εμφανιστούν υποτροπές της δια-φραγματοκήλης, λόγω της χαλάρωσης των ιστών που συγκρατούν τα ράμματα ή ρήξης των ραμμά-των. Άμεσα μετεγχειρητικά μπορεί να εμφανι-στούν διαταραχές κατάποσης, λόγω υπερβολικής στένωσης του βαλβιδικού μηχανισμού στην είσο-δο του στομάχου. Οι μικρού βαθμού διαταραχές της κατάποσης είναι σχετικά συχνές και υποχω-ρούν με το πέρασμα του χρόνου. Σπάνια απαιτεί-ται νέα επέμβαση για την αποκατάσταση των δια-ταραχών της κατάποσης. Ανάλογα με το διεγχει-ρητικό εύρημα (π.χ. επί παρουσίας μεγάλης παρα-οισοφαγικής διαφραγματοκήλης) διενεργείται επιπρόσθετα και η καθήλωση του θόλου του στο-μάχου στο διάφραγμα με μεμονωμένες ραφές (γαστροπηξία του θόλου του στομάχου).

Μετά την επέμβαση

Ο ασθενής μετά την ανάνηψη από την αναισθη-σία μεταφέρεται στο θάλαμο και αρχίζει σταδιακή σίτιση με υδρική δίαιτα και συστηματική παυσί-πονη αγωγή. Το πρόγραμμα σίτισης σταδιακά αυ-ξάνεται ανάλογα με την κλινική κατάσταση του ασθενούς. Η έξοδος από το νοσοκομείο εξαρτάται από την κλινική εικόνα του ασθενούς και συνήθως λαμβάνει χώρα περί την 3η μετεγχειρητική ημέρα. Αρχικά τα γεύματα πρέπει να είναι μικρά και συ-χνά και να συνεχίζεται η λήψη αναστολέων της αντλίας πρωτονίων. Αργότερα διακόπτονται τα φάρμακα και η παυσίπονη αγωγή.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Β. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ

Διδάκτωρ Ιατρικής Σχολής Παν/μίου Αθηνών
Εξειδικευθείς στην Ελάχισια Επεμβατική Χειρουργική (M.Sc)
Μετεκπαιδευθείς στη Γερμανία επί πενταετίας
τ. συνεργάτης των νοσοκομείων VIVANTES KLINIKUM SPANDAU
και DRK KLINIKEN BERLIN MITTE του Βερολίνου

Κρήνης 23
15235 Βριλήσσια - Αθήνα

Τηλ.: 6977-016076

email: georgios_anastasopoulos@yahoo.gr

Οι διακοπές της Θεία Ρήνας

του Χρήστου Τούμπουρου

Τέλειωσαν δεν τέλειωσαν τα του κορωνοϊού, άρχισαν οι προβληματισμοί για «τα μπάνια του λαού», τα πανηγύρια και τις διακοπές. Συζητήσεις επί συζητήσεων, προβληματισμοί και μέγας σιουμπές!

«Θα κάνουμε διακοπές;» Τι ερώτημα κι αυτό. Φαίνεται σάμπως να απασχολεί όλους. Πρώτο θέμα συζητήσεων. Λες και τέλειωσε ο κορωνοϊός, μαζέψαμε τα απόνερά του, τον ξεχάσαμε και άρχισε και γίνεται ο τόπος αναφοράς των ενημερωτικών εκπομπών της τηλεόρασης. «Θα κάνουμε διακοπές;» Όσο πάει και συνεχίζεται και εντείνεται και διατυπώνεται συνεχώς. «Αρβάλ' πάει η δουλειά». Ξυπνάμε το πρωί, διακοπές συζητάμε. Το μεσημέρι για να πάει κάτω το φαί, θέλει μια δόση ενημέρωσης για τις διακοπές. Άιντε και το απόγευμα και δος του και ματαδώσε μια -πλείστες δόσεις διακοπών το βράδυ. Και πάει λέγοντας. Κυρίαρχο θέμα κι έντονος ο προβληματισμός.

«Ουχ' παιδάκι μ'. Ο κώλος μας βρακί δεν έχ' και μεις θέλουμε κασια-έτια», ήταν η απάντηση της Θεία Ρήνας, όταν άκουσε τον προβληματισμό. Και συνέχισε. «Όλα τα καλοκαίρια διακοπές δεν είχατε; Όλα τα μεσημέρια πααίναταν στο ποτάμ' και τσακάταν τα πράματά σας, μ' αυτές τ'ς παλιοσουλτούκες πούρχονται απ' την Αθήνα; Θέλετε και ξωρέξια τώρα;» Και συνέχισε. «Δεν θέλω να ακούω αφ'σκόλογα. Πααίναταν ακόμα και στα νησιά με κάτι παλιοσακαφλιόρες και βγάζατε τα τζίφλια σας».

Κι όσο κι αν φαίνεται παράξενο τα ξέρει όλα! «Ξεχάστε που στριμωχνόσασταν στις ακακίες και κολλάταν τ'ς μουσούδες σας μπάλα-μπάλα. Παν' αυτά. Στα δυο μέτρα. Θα κάθεστε στο πεζούλ' απ' τ'ν εκκλησία δυο μέτρα μακριά ο ένας απ' τον άλλο. Ξεχάστε το κεχρί, δεν τ' αφήν' ο κορνογιός. Μη βγει κανένα κούτσκο και τότε "φουρτούνα μας και χαλασιά μας". Σας τα 'πα και δεν νίπτω καθόλου τα χέρια μου, γιατί είναι καθαρά. Το πολύ πολύ να πάρω καμιά λούρα και να σας φουλτακιάσω τα κωλομέρια σας».

Και ενώ ο κορωνοϊός «δεν τα τίνανε» καταπώς θα λέγαμε στο Τζουμέρκο όλοι σχεδόν οι Έλληνες μπουλουκηδόν απολύθ'καν και έκοψαν κατ' και διάβ'καν στις θάλασσες κι όλοι έγιναν περιπατητές και αθλητές. «Εμένα κυνηγάει αυτό το παλιοχαλέπυτο, ο δασικός, μην κόψω λίγο κλαράκ' να φάν' τα ζωντανά. Να τ' αφήσουμε να ψοφήσουν απ' την πείνα, να δούμε με τι θα πορέψουμε. Τώρα θ'μ'ή'καν να παν' να δουν και το γεφύρ' της Πλάκας. Είχαν μια σκασίλα...»

Και αφού τόδαν και φωτογραφήθ'καν καμιά πεντακοσαριά φορές έκοψαν πέρα και μας άφ'σαν εδώ να βουρλιζόμαστε και να το πίνουμε με το (ζου)μί μας. Πάρτε και μια απαγόρευση στα πανηγύρια. Τα πανηγύρια λέω που γίνονται μια φορά το χρόνο και είναι έθιμο «πάπτον προς πάπτον» απ' τα παλιά τα χρόνια. Μας μπέρδεψαν με κείνα τα παλιοσουργούνια στη Μύκονο που άντρες και γ'ναίκες έβαλαν φουστάνια και έγιναν το ίδιο. Το είπαν και σ' αυτό το χαζοκούτ'. «Ο καθένας ό,τι θέλ' κι όπως θέλ'». Τι να πείς. Άμα το φισ δεν μπει στην μπρίζα, δεν βγαίν' η φέξω. Σκοτάδ' αληθινό. Γιοκ ρεύμα. Και πήραν τη χατζάρα και κόψαν ετούτα. Αυτούς τους άφ'σαν να «σκαπεύονται» στη μέσ' στο δρόμο. Τα πανηγύρφια τους μάραναν.

«Κι ακούστε να σας πω. Τέλος οι διακοπές. Γίνανταν μπρέσκλες μέσα στο σπίτι'. Μην ξαμολ'θείτε και ξεθαρρέψετε κι αναγκαστούμε να τραγουδήσουμε το «μας πήρε το ποτάμι, μας πήρε ο ποταμός, μας έκλεισε το σπίτι ο κορωνοϊός». Προσέχουμε για να έχουμε.

Απόψεις

2020:

Το τέλος της παγκοσμιοποίησης όπως την ξέραμε

του Γιάννη Μήτσιου*

Αυτό που βιώνει η ανθρωπότητα σήμερα, με την πανδημία του κορωνοϊού, είναι ο πρώτος παγκόσμιος πόλεμος του 21ου αιώνα. Το μεγαλύτερο μέρος του πλανήτη, σχεδόν τα 2/3 των χωρών, έχουν μολυνθεί από έναν αόρατο εχθρό, ενώ κυβερνήσεις και διεθνείς οργανισμοί προσπαθούν να σώσουν τους λαούς και να περιορίσουν τα θύματα. Ποιος θα το φανταζόταν λίγους μήνες πριν, που ευχόμασταν για την Πρωτοχρονιά και το νέο έτος, ότι μέσα σε λίγες βδομάδες ο πλανήτης θα ζούσε δραματικές στιγμές. Αυτός ο «αόρατος πόλεμος» που διεξάγεται έφερε βαρύτατο πλήγμα στον πλανήτη, όπως είχε διαμορφωθεί τις τελευταίες δεκαετίες, και είμαστε ακόμη στην αρχή. Η παγκοσμιοποίηση, που βασίστηκε στην αθρόα μετακίνηση αγαθών, ανθρώπων, στην αλληλεξάρτηση, στους μηχανισμούς της τεχνολογίας και της οικονομίας, σε μια νέα μορφή οργάνωσης των κοινωνιών και την τάση της ομογενοποίησης λαών και επιβολής μιας παγκοσμιοποιημένης κουλτούρας, δέχτηκε και δέχεται σοβαρό πλήγμα.

Για πρώτη φορά ίσως στη σύγχρονη ιστορία έχει σταματήσει κυριολεκτικά ο χρόνος. Εκατομμύρια άνθρωποι σε όλον τον κόσμο είναι κλεισμένοι στα σπίτια τους. Ταξίδια με αεροπλάνα, τρέινα, πλοία, αυτοκίνητα έχουν περιοριστεί στο ελάχιστο. Αγαθά και προϊόντα δεν διακινούνται όπως πριν λίγο καιρό, ενώ εργοστάσια και παραγωγικές μονάδες στον πλανήτη μένουν κλειστά ή υπολειπόμενες. Χώρες κλείνουν τα σύνορά τους ή μία μετά την άλλη και επικρατεί το δόγμα «ο σώζων εαυτόν σωθήτω». Τα χρηματιστήρια και οι αγορές σε αυτές τις συνθήκες κατρακυλούν μέσα στον πανικό, την αβεβαιότητα και τα αδιέξοδα που είχαν δημιουργήσει, και σκάνε τώρα με το άλλοθι του κορωνοϊού. Ένα νέο κραχ μεγαλύτερο και από κείνο του 1929 δεν μπορεί να αποκλειστεί, όπως επίσης και η παρακμή/κατάρρευση της Δύσης.

Σε πολιτικό επίπεδο δοκιμάζονται οι αντοχές των συστημάτων υγείας, των πολιτικών δράσεων και της προστασίας των κοινωνιών, ενώ φάνηκε περίτρανα η ανάγκη της ύπαρξης και λειτουργίας κρατικών υποδομών π.χ. στην υγεία, στη δημόσια ασφάλεια, στα σχολεία κ.λπ. Αναμφίβολα είναι μια νίκη της επιστροφής του κράτους έναντι της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης με τη θεοποίηση του περιορισμού του κράτους μέσα από το βωμό του ξεπουλήματος των πάντων και της επιβολής των νόμων και των εργαλείων της αγοράς. Η Ιταλία, για παράδειγμα., τα τελευταία 10 χρόνια μείωσε τις δαπάνες στα νοσοκομεία κατά 37 δισ. ευρώ και έκλεισε 70.000 κλίνες. Στην Αμερική, 28 εκατομμύρια πολίτες δεν έχουν ασφάλεια υγείας, 44 εκατομμύρια δεν έχουν επαρκή ασφάλιση ενώ το 30% των εργαζομένων δεν μπορούν να καλύψουν ιατρικές αμοιβές. Ενώ στην Ελλάδα από το 2010 και

μετά, τα μνημόνια και η σύνδεση της τύχης της χώρας με την πληρωμή των δανείων έφεραν την τραγική μείωση των δαπανών του δημοσίου, στην υγεία (η Ελλάδα έχει 600 κλίνες ΜΕΘ που θα έπρεπε να έχει 7.000 βάσει του πληθυσμού της), στην παιδεία, στις ένοπλες δυνάμεις και αλλού, χωρίς να υπολογίσουμε τις χιλιάδες των νέων γιατρών και νοσηλευτικού προσωπικού που ξενιτεύτηκαν.

Ταυτόχρονα, η παγκόσμια αυτή κρίση που βιώνουμε, ξεγύμνωσε και τον ρόλο των ηγεσιών κάθε χώρας και των υπερεθνικών σχηματισμών-συμμαχιών κ.λπ. Δοκιμάζονται μέρα με τη μέρα και, όσο περνάει ο καιρός, οι ηγετικές ικανότητες και οι αποφάσεις πολιτικών ηγετών από την προσέγγισή τους στην κρίση. Παράλληλα, υπερεθνικοί οργανισμοί όπως ο ΟΗΕ, η ΕΕ, το ΝΑΤΟ δοκιμάζονται από την έλλειψη αλληλεγγύης, στρατηγικής κατεύθυνσης και συνοχής σε μια τέτοια κρίση. Η ΕΕ π.χ. άργσε πολύ να χαράξει μια πανευρωπαϊκή πολιτική απέναντι στον κορωνοϊό αλλά και να στηρίξει χώρες που υποφέρουν, όπως η Ιταλία. Λέγεται ότι η Κίνα μόνο έστειλε μάσκες και ιατρικό εξοπλισμό στην Ιταλία, την ώρα που Γερμανία και Γαλλία στάθηκαν αμέτοχοι. Το ίδιο έγινε και σε επίπεδο οικονομικό την περασμένη εβδομάδα, όταν η Λαγκάρντ, ως πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, αρνήθηκε να στηρίξει τις αγορές κρατικών ομολόγων με ενέσεις ρευστότητας, με αποτέλεσμα να γίνουν «ομηρικές μάχες» μεταξύ των μεγάλων κρατών. Εξάλλου, σε λίγο καιρό όπως δείχνουν τα πράγματα, δεν θα έχει κανένα νόημα πλέον το περιβόητο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, η Συνθήκη Σένγκεν, οι δανειακές υποχρεώσεις των κρατών μελών, το 3,5% των ελληνικών πλεονασμάτων για βιώσιμο χρέος κ.λπ., αφού τα μέτρα εκτάκτων αναγκών, κρίσης και λήψης εθνικών πολιτικών προστάσις σε κάθε χώρα θα υπερισχύσουν. Τι να πουν οι Βρυξέλλες, οι γραφειοκράτες και οι τραπεζίτες όταν πεθαίνουν και θα πεθαίνουν χιλιάδες σε όλη την Ευρώπη από τον κορωνοϊό; Όταν τα συστήματα υγείας θα φτάσουν στα όριά τους ή θα καταρρεύσουν; Και οι πολίτες θα είναι κλειδοαπαρωμένοι σε καθεστώς στρατιωτικού νόμου και απαγόρευσης της κυκλοφορίας.

Οι στιγμές είναι ιστορικές, και ζούμε μαζί με τον «αόρατο πόλεμο» την κυοφορία μιας νέας εποχής που θα έρθει, όταν θα έχει περάσει αυτός ο εφιάλτης. Κυβερνήσεις, συστήματα, οικονομίες, ιδεολογικές προσεγγίσεις θα αναθεωρηθούν, θα αλλάξουν και η ανθρωπότητα θα συνεχίσει να πορεύεται. Η ελπίδα και το φως πάντα κερδίζουν το σκοτάδι.

* Πολιτικός επιστήμων, διεθνολόγος, Μ.Α Παν/μίου Northeastern Βοστώνης

Προμελέτες για δύο παραλίμνιους δρόμους στην Άρτα

συνέχεια από τη σελ. 1

Η παραλίμνια επαρχιακή οδός Έλατος Κορφοβουνίου – γέφυρα Τζαρή, ακολουθεί το εγκαταλελειμμένο παλιό μονοπάτι που χρησιμοποιούνταν όχι μόνον από τους κατοίκους των οικισμών της Περιοχής, αλλά και από τους κατοίκους των οικισμών των Τζουμέρκων, πριν αρκετές δεκαετίες που δεν υπήρχε οργανωμένο Οδικό Δίκτυο, για να έχουν πρόσβαση προς το Κορφοβούνι και τον Αμμότοπο και τελικό προορισμό την Άρτα. 2). Παραλίμνια οδός από Πέτα έως Μελάτες

Ο παραλίμνιος δρόμος Πουρναρίου αποτελεί τμήμα ενός δρόμου περιμετρικά της τεχνητής λίμνης Πουρναρίου μήκους 26,3 χλμ περίπου, ο οποίος θα συνδέει την Εθνική Οδό Άρτας – Τρικάλων 2 χλμ μετά τον οικισμό Πέτα, με την Εθνική Οδό Άρτας – Τρικάλων στο ύψος του οικισμού Μελατών.

Το σύνολο της περιοχής, όσον αφορά τη γεωμορφολογία του, χαρακτηρίζεται από έντονο ανάγλυφο με μεγάλες εγκάρσιες κλίσεις και πλήθος μισχάγγειων και ρεμάτων, μέσω των οποίων συντελείται η απορροή των ομβρίων υδάτων προς την τεχνητή λίμνη Πουρναρίου, για το λόγο αυτό παρουσιάζεται η ανάγκη κατασκευής πολλών τεχνικών.

Για την δρομολόγηση των έργων απαιτούνται πλέον οι οριστικές μελέτες.

Άποψη του ποταμού Αράχθου και της Φτέρης από τη Ροδαυγή (Καθαροβούνι)

Ο ΕΤΗΣΙΟΣ ΧΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑΣ ΑΝΕΜΟΡΡΑΧΗΣ ΣΤΙΣ 08/02/2020, ΣΤΟ ΑΛΣΟΣ Δ. ΚΙΝΤΗΣ ΣΤΗΝ ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ

Ο χορός και το κόψιμο της πρωτοχρονιάτικης πίτας πραγματοποιήθηκε με επιτυχία.

(Η Ανεμορράχη πρόλαβε την απαγόρευση των εκδηλώσεων λόγω κορονοϊού)

ΑΝΑΠΤΥΞΗ

του Γιώργου Αντωνίου

Πολιτικού & Τοπογράφου Μηχανικού
Μέλους του Δ.Σ. του ΣΕΓΜ

Από ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΣΕΓΜ
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2006

Ανάπτυξη: λέξη που την ακούμε καθημερινά από όλους τους κυβερνώντες όλων των βαθμίδων και παίρνει την πρώτη θέση στα προγράμματα των υποψηφίων για τα αξιώματα αυτά. Μέχρι και υπουργείο Ανάπτυξης συστήθηκε στη χώρα μας τελευταία.

Τα κοινοτικά πλαίσια στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Γ', Δ', ΚΠΣ) τα ονομάζουμε και αυτά αναπτυξιακά που οι τοπικοί άρχοντες τα ταυτίζουν, στο πίσω μέρος του κεφαλιού τους με τα υλικοτεχνικά έργα και γι' αυτά κυρίως ενδιαφέρονται να χρηματοδοτηθούν, αφήνοντας στην άκρη προγράμματα χρηματοδοτήσεων για άυλες επενδύσεις (οργάνωση, έρευνα, ψηφιακή σύγκλιση, πολιτισμό και πνευματική ανάπτυξη γενικότερα).

Μπορούν όμως τα υλικοτεχνικά έργα να φέρουν από μόνα τους ολιστική ανάπτυξη και πραγματική ανθρώπινη ευημερία; Οι οικολογικές οργανώσεις μας προειδοποιούν πως αν συνεχιστεί με τους ίδιους ρυθμούς η ανθρώπινη παρέμβαση και κατασπατάληση των φυσικών πόρων χωρίς να μειώνεται το οικολογικό αποτύπωμα, τότε στο εγγύς μέλλον (μέχρι το 2050) θα χρειαζόμαστε δύο πλανήτες σαν τη γη για να επιβιώσουμε.

Ας πάρουμε για παράδειγμα τους μεγάλους οδικούς άξονες μεταφοράς. Σήμερα έχει αποδειχθεί από επιστημονικές έρευνες, μετρήσεις και αναλύσεις ότι οι περιοχές που συνδέονται και εξυπηρετούνται από αυτοκινητόδρομους αναπτύσσονται οικονομικά και επεκτείνονται οικιστικά. Η ανάπτυξη αυτή με τη σειρά της απαιτεί μεγαλύτερους διαδρόμους, οι οποίοι όταν υλοποιηθούν φέρνουν κι άλλη ανάπτυξη, συγκέντρωση δραστηριοτήτων και κτιριακών εγκαταστάσεων που πάλι απαιτούν ακόμη μεγαλύτερους διαδρόμους προκαλώντας ακόμα μεγαλύτερες επιβαρύνσεις στο περιβάλλον κ.ο.κ., και τελικά συνεχίζοντας έτσι ολόκληρος ο πλανήτης μας θα καταληφθεί από απέραντους διαδρόμους μεταφοράς με ταυτόχρονη καταστροφή των οικοσυστημάτων και ταχύτατη εξάντληση των φυσικών πόρων.

Παράδειγμα, προς αποφυγή, η πόλη του Λος Άντζελες που θεωρείται ως η περισσότερο ανεπτυγμένη πόλη των Η.Π.Α., ίσως και του κόσμου, που έχει αναπτύξει ανισόπεδους κυκλοφοριακούς κόμβους πολλών επιπέδων κι όμως δεν έχει λύσει τελικά το κυκλοφοριακό της πρόβλημα, αφού πολλές φορές χρειάζονται μέχρι και 2 ώρες για να πάει κανείς από τη μια συνοικία στην άλλη.

Τεράστια οικονομικά συμφέροντα των εταιριών αυτοκινήτων, ανταλλακτικών και πετρελαιοειδών δεν αφήνουν να αναπτυχθούν τα μέσα μαζικής μεταφοράς με αποτέλεσμα να απαιτούνται συνεχώς πιο πολυσύνθετοι κυκλοφοριακοί κόμβοι προκειμένου να διευκολύνουν την κυκλοφορία των ΙΧ αυτοκινήτων. Αδιέξοδο!

Μήπως θα έπρεπε να αμείβεται κανείς από την υπεραξία που επιφέρει η λύση του στον τελικό δικαιούχο; Μήπως πρέπει να προετοιμάζουμε τις νέες γενιές των επιστημόνων που θα αμείβονται για να τεκμηριώσουν τη μη υλοποίηση προτεινόμενων έργων, όπως την αντικατάσταση της κατασκευής ενός υδροηλεκτρικού φράγματος με

μία μονάδα αξιοποίησης της ανεξάντλητης και οικολογικής ηλιακής ενέργειας ; Το βέβαιο είναι πως συμφέρει να κατευθύνονται διαρκώς και περισσότερες δαπάνες στην έρευνα και αναζήτηση λύσεων έργων μικρότερης περιβαλλοντικής επίπτωσης που θα εξυπηρετούν ισάξια τον τελικό στόχο.

Μπορεί η ανάπτυξη να είναι το τελικό ζητούμενο;

Μπορεί να επιφέρει την πραγματική ευημερία στον άνθρωπο;

Μπορεί να τον εξελίξει πολιτιστικά και πνευματικά;

Ναι απαντούν οι οικολόγοι εφόσον είναι αειφόρος.

Ναι απαντούν οι πολιτικοί εφόσον η αύξηση του εθνικού εισοδήματος μοιράζεται δίκαια.

«Οι αριθμοί ευημερούν και οι Έλληνες λιμοκτονούν», απαντούσε άλλοτε ο αείμνηστος Γ. Παπανδρέου σε προεκλογική του ομιλία στον επίσης αείμνηστο Κ. Καραμανλή όταν απαιριθμούσε τους δείκτες οικονομίας και ρυθμούς ανάπτυξης.

Ούτως ή άλλως υπάρχει βιολογική εξελικτική πορεία όλων των έμβιων όντων απαντούν οι Δαρβινικοί.

Ο άνθρωπος θεωρείται το πλέον εξελιγμένο ον του πλανήτη μας, όμως βρίσκεται ακόμη καθηλωμένος από τη γήινη βαρύτητα και οι τρόποι υπερνίκησής της χωριούν μπροστά σε αυτούς που ανέπτυξαν άλλα έμβια όντα. Αλήθεια ποιος άνθρωπος δεν ζηλεύει βλέποντας τους βαθμούς ελευθερίας του γλάρου στις μετακινήσεις του; Η προσαρμογή στο περιβάλλον έφθασε σε τέτοιο βαθμό ώστε νύχτα-μέρα, χειμώνα-καλοκαίρι, με φοβερή ευκινησία και χάρη και με ελάχιστη δαπάνη ενέργειας να είναι κυρίαρχος στον εναέριο, θαλάσσιο και στεριανό χώρο.

Όμως σίγουρα δεν πρέπει να έχει συνείδηση της ύπαρξής του. Πολύ περισσότερο δεν έχει συλλογική συνείδηση, που προκύπτει ως εμπειρία της κοινωνίας τού συνόλου. Ο άνθρωπος είναι το μοναδικό από τα έμβια όντα που πέρα από τη δαρβινική επιλογή και προσαρμογή στο περιβάλλον έχει το προνόμιο και την ικανότητα να αποκωδικοποιεί το Σύμπαν και να το κατανοεί, χωρίς να υφίσταται απλά τους νόμους της φύσης. Έτσι φθάνουμε στο επόμενο ερώτημα αν είναι δυνατόν ο άνθρωπος (με υποτιθέμενη εξασφάλιση των βιοποριστικών του πόρων), χωρίς υλικοτεχνικά έργα και μεταμορφώσεις του περιβάλλοντος, να εξακολουθεί να αναπτύσσεται επιστημονικά και πολιτιστικά;

Ή μόνο υποχρεωτικά μέσα από τα έργα και τα λάθη του διδάσκεται και εξελίσσεται; Αν είναι δυνατόν να φθάνουμε στη διάγνωση και θεραπεία χωρίς τομές, χωρίς νυστέρι, χωρίς ξεδίπλωμα και άνοιγμα των πτυχών αλλά με υπερηχογράφημα, μαγνητογράφημα και προσομοιώσεις εικονικών μοντέλων;

Η απάντηση θα μπορούσε να είναι «ίσως» λαμβάνοντας υπόψη:

- Την προηγμένη ψηφιακή τεχνολογία χάριν της οποίας μπορούμε να προσομοιώσουμε έργα και επιρροές, στο χωροχρόνο άρα να μαθαίνουμε και να εξελισσόμαστε χωρίς να υλοποιούμε πραγματικά έργα και χωρίς επιβάρυνση του πλανήτη.

- Την αποκωδικοποίηση του γενετικού κώ-

δικα DNA με δυνατότητα ανθρώπινης παρέμβασης στα στοιχεία της διπλής περιπλεγμένης έλικας επιτυγχάνοντας έτσι την καλύτερη προσαρμογή του ανθρώπου στις εξωτερικές περιβαλλοντικές συνθήκες μειώνοντας βιοποριστικές ανάγκες και ασθένειες, υπερνικώντας τη βαρύτητα με τρόπο αντάξιο της νοημοσύνης και του πολιτισμού του. Ολόκληρη η παγκόσμια οικονομία και πολεοδομία προγραμματίζονται, σχεδιάζονται και δομούνται με βάση τον τροχό και τα μεγαλύτερα ποσά ενέργειας δαπανώνται για την περιστροφή του. Αλήθεια, αν η βαρύτητα αντιμετωπιστεί πιο ανάλαφρα και ευέλικτα, πόσα από τα ανθρώπινα έργα θα ήταν «αχρείαστα»;

- Τη γένεση της κβαντομηχανικής που μέσω της «θεωρίας των υπερχορδών - της θεωρίας των πάντων» προσπαθεί να ενοποιήσει τις 4 θεμελιώδεις δυνάμεις της φύσης (βαρύτητα, ηλεκτρομαγνητική, ασθενής και ισχυρή πυρηνική). Οι φυσικοί πιστεύουν ότι αυτές οι τέσσερις δυνάμεις είχαν την ίδια ισχύ και ήταν ενοποιημένες σε μία και μοναδική μόλις μετά τη γένεση του σύμπαντος σε ηλικία 10^{-43} δευτερολέπτων και αφάνταστα μεγάλη θερμοκρασία 10^{32} βαθμούς Κέλβιν.

Η ενοποίηση των τριών τελευταίων δυνάμεων έχει αποδειχθεί πειραματικά και θεωρητικά και δεν αμφισβητείται από τους σύγχρονους φυσικούς. Όσο για τη βαρύτητα εξακολουθεί να επαναστατεί στις ενοποιητικές προσπάθειες των φυσικών που δεν κατάφεραν να την ενοποιήσουν θεωρητικά με τις τρεις άλλες που ως ενοποιημένες αποτελούν την ηλεκτροπυρηνική δύναμη.

Αν η σύγχρονη επιστήμη με τη θεωρία των «υπερχορδών» πετύχει την ενοποίηση και δαμάσει τη βαρύτητα, που είναι η μόνη δύναμη μέσα στο σύμπαν που σχετίζεται κατά τρόπο αισθητό με τη γεωμετρία του χωροχρόνου, τότε ο άνθρωπος θα κατορθώσει να βρει άλλους τρόπους υπερνίκησής της και απελευθερωμένος απ' αυτή, χωρίς να ζηλεύει πια το γλάρο, να μεταβεί σε άλλες μορφές πολιτισμού συμπεριφερόμενος περισσότερο ως πνευματικό ον.

Σήμερα η μέσω της φυσικής επιστήμης θέαση του κόσμου έχει επηρεάσει και άλλους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας όπως την οικονομία και ανάπτυξη. Βάσιμα πιστεύεται πια ότι η ευημερία των κρατών θα προέρχεται όχι τόσο από την εκμετάλλευση της ύλης, όπως συνέβαινε μέχρι τον περασμένο αιώνα (πετρέλαιο, λιθάνθρακας, σίδηρος κλπ), αλλά από τον έλεγχο των τεχνικών μεταφοράς της πληροφορίας (π.χ διαδίκτυο) και των στρατηγικών οργανωσης.

Ο υλικός κόσμος των άβιων σωματιδίων ετοιμάζεται να δώσει τη θέση του σ' έναν κόσμο που δονείται από τα δημιουργικά σκιρτήματα του πνεύματος.

Το παραπάνω άρθρο του συντοπίτη μας Γιώργου Ι. Αντωνίου (πολ. & τοπ. μηχανικού) γράφτηκε και δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «ΤΑ ΝΕΑ ΤΟΥ ΣΕΓΜ» πριν 14 χρόνια (Δεκέμβριος 2006), όταν πρωτοσυστάθηκε το Υπουργείο Ανάπτυξης στην Ελλάδα. Παραμένει όμως επίκαιρο και διαχρονικά ανοικτό για σχολιασμό και απαντήσεις στα ερωτήματα που τίθενται σε αυτό.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

Στις 14 Μαρτίου, εν μέσω κορωνοϊού, γεννήθηκε η κόρη του Δημήτρη Αντωνίου και της Αρετής Ρέβη, 4η εγγονή του Γιώργου και της Αθηνάς Αντωνίου.
Ο Άραχθος εύχεται στους γονείς και παππούδες να τους ζήσει, να είναι γερή και τυχερή.

ΘΑΝΑΤΟΙ

• Μάνος Ιωάννης του Ευαγγέλου και της Αικατερίνης. Απεβίωσε στις 20/10/2019 μετά από πολυήμερη νοσηλεία στο 424 Γ.Σ.Ν.Ε. Η κηδεία του έγινε στον Ιερό Ναό Αγίου Χριστοφόρου και η ταφή στο Κοιμητήριο Αναστάσεως του Κυρίου στην Πυλαία.

Μάνος Ιωάννης

• Στις 18/1/20 απεβίωσε στην Αθήνα ο Κώστας Ρακόπουλος, 94 ετών. Κηδεύτηκε την επομένη στο νεκροταφείο Λαγκαδίων Κεντρικού Άρτας. Ο Κώστας Ρακόπουλος έζησε τα περισσότερα χρόνια στο χωριό μας με τη σύζυγό του Ασπασία. Ήταν πολύ καλός οικογενειάρχης.

• Στις 18/2/20 απεβίωσε στην Πάργα η Κική Γ. Μάνου, 79 ετών. Κηδεύτηκε στο νεκροταφείο της Πάργας. Η Κική ήταν αγωνίστρια της ζωής. Θερμά συλλυπητήρια στους δικούς της. Αντώνης Μάνος

• Την Παρασκευή 1/5/20, στα Σπάτα Αττικής, έφυγε από τη ζωή η Ελένη Πάνου, 87 ετών.

Την επομένη, 2/5/20 κηδεύτηκε στο νεκροταφείο Παλαιοκάτου Άρτας. Η εκλιπούσα, ήταν κόρη του αείμνηστου Παναγιώτη Λαμπράκη, από τις Κούνιες Ράμιας Άρτας (με καταγωγή από τους Ναζαίους).

Ελένη Πάνου

Τα παιδιά της:

Γεωργία Φούκα και Ιωάννης Φούκας
Ιωάννης Πάνος και Γεωργία Κοσσυφαρίνη

Τα εγγόνια της: Λάμπρος Φούκας,
Ελένη και Νίκη Πάνου

Τα αδέρφια της - Οι λοιποί συγγενείς
Με τιμή, ο εγγονός της

• Το Σάββατο 2 Μαΐου 2020 απεβίωσε αιφνιδίως στη Φτέρη Κεντρικού όπου κατοικούσε με τη σύζυγό του, ο Φώτης Αναστασίου ετών 87, γεννηθείς και κάτοικος Φτέρης Κεντρικού. Την επομένη του θανάτου του στον Ιερό Ναό της Αγίας Παρασκευής της Φτέρης εψάλλη η νεκρώσιμος ακολουθία. Δεν επιτράπη η είσοδος για τους συγγενείς, χωριανούς και φίλους του, εκτός των μελών της οικογένειάς του και των αδελφών του. Με το πέρας της νεκρώσιμης ακολουθίας, του τελευταίου ασπασμού και του αποχαιρετισμού, το σώμα του εκλιπόντος αγαπητού μας Φώτη ενταφιάστηκε στο νεκροταφείο της Φτέρης. Αιωνία η μνήμη του. Θερμά συλλυπητήρια στη σύζυγό του, στα παιδιά του, στα αδέρφια του,

Φώτης Αναστασίου

στους λοιπούς συγγενείς και φίλους του. Να ζήσουν να θυμούνται και να θυμόμαστε τον αγαπητό μας Φώτη. Ο Φώτης ήταν πολύ καλός και εργατικός. Από μικρό παιδί αγωνίστηκε στην κοινωνία και στη συνέχεια είχε καταταγεί στην τότε Βασιλική Χωροφυλακή. Προσέφερε κοινωνικό έργο. Όταν αποστρατεύτηκε, επέστρεψε στο χωριό του με τη σύζυγό του και ασχολήθηκε με τις ανάγκες του σπιτιού τους. Ο Φώτης θυμόταν τα παλιά και του άρεσε να ασχολείται με τον κήπο. Μέσα στον κήπο αισθάνθηκε ισχυρό πόνο στην περιοχή της καρδιάς και σε δευτερόλεπτα κατέληξε. Αυτά για την ιστορία.

Με κάθε σεβασμό και αγάπη
Χρήστος Λαζ. Φούκας.

Γεια σου φίλε και συνάδελφε Φώτη,
ώρα καλή.

Ο Θεός να αναπαύσει την ψυχή σου. Σου αξίζει.

• Στις 2/5/20 απεβίωσε στην Άρτα ο Αλκιβιάδης Β. Καλιακάτσος, σε ηλικία 95 ετών. Κηδεύτηκε την επομένη στο Νεκροταφείο της Άρτας. Ο Αλκιβιάδης Καλιακάτσος αγαπούσε πολύ το χωριό μας και ιδιαίτερα το δημοτικό σχολείο των Ναζαίων. Πάντα έλεγε καλά λόγια για όλους.

• Το Σάββατο 6 Ιουνίου 2020 απεβίωσε στην Άρτα όπου κατοικούσε με την οικογένειά του ο Αναστάσιος του Λάμπρου Αναστασίου Καπρούτσου ετών 48 από τα Λαγκάδια Κεντρικού. Την επομένη του θανάτου του στον Ιερό Ναό του Ταξιάρχη στην Άρτα εψάλλη η εξόδιος νεκρώσιμος ακολουθία. Εκτός των μελών της οικογένειας και των συγγενών παρέστη πολύς κόσμος. Με το πέρας της νεκρώσιμης ακολουθίας, του τελευταίου ασπασμού και του αποχαιρετισμού το σώμα του αγαπητού μας Αναστάση ενταφιάστηκε στο νέο νεκροταφείο, κοντά στη Λιμνή Άρτας. Αιωνία η μνήμη του. Θερμά συλλυπητήρια στη σύζυγό του, στις κόρες του, στη μάνα του, τα αδέρφια του, τους λοιπούς συγγενείς και τους φίλους του. Να ζήσουν να θυμούνται τον αγαπημένο τους και αγαπητό μας Αναστάση. Ο Αναστάσης ήταν πολύ καλός, ήσυχος, εργατικός και καλός οικογενειάρχης, αλλά η μοίρα τον αδίκησε. Τον ζήτησε και δεν τον άφησε να χαρεί την οικογένειά του, τα νιάτα του. Ο Αναστάσης ήταν παλληκάρι, πάλεψε με τον καρκίνο, αλλά μάταια. Αυτά για την ιστορία. Με κάθε σεβασμό και αγάπη ο συγγενής και γείτονας του τόπου καταγωγής μας, Χρήστος Λαζ. Φούκας.

• Απεβίωσε στην Αθήνα η Γαρουφαλιά Θ. Γιολλάση σύζυγος του αείμνηστου Θεόδωρου Γιολλάση από τον Βαθύκαμπο Κεντρικού σε ηλικία 93 ετών.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

• Στις 19/1/20 στον Ιερό Ναό Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης Κεντρικού τελέστηκε το 6μηνο μνημόσυνο του Θανάση Καλιακάτσου.

• Την 1η/3/20 στον Ιερό Ναό Αγίων Αποστόλων Βαθυκάμπου Κεντρικού τελέστηκε το ετήσιο μνημόσυνο του αείμνηστου Χαρίλαου Γεωργιάννη.

• Δεν έγινε το προγραμματισμένο ετήσιο μνημόσυνο από τις αδερφές και λοιπούς συγγενείς του αείμνηστου Θεοφάνη Χρ. Φακίτσα από τα Λαγκάδια Κεντρικού λόγω κορωνοϊού. Όπως μας πληροφόρησαν, θα γίνει τριετές μνημόσυνο με τη μεταφορά οστών από το κοιμητήριο Ριζούπολης στο κοιμητήριο Πρ. Ηλία Λαγκαδίων, όπου είναι και ο πρόσφατα ανακατασκευασμένος τάφος των γονιών του.

ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΦΥΡΑ ΤΑΤΣΗ

συνέχεια από τη σελ. 1

Επίσης, στο σημείο που το τοιχίο στήριξης εφάπτεται με τον δρόμο, όπως ερχόμαστε από Φτέρη δεξιά, τα νερά της βροχής έχουν δημιουργήσει μια τάφρο διαμέτρου 150 εκατοστών (φωτό) η οποία δεν είναι ορατή από τους οδηγούς και αποτελεί επικίνδυνη παγίδα για τα διερχόμενα οχήματα.

Καλούμε τους αρμοδίους όπως διενεργήσουν ελέγχους άμεσα και προβούν στις απαιτούμενες ενέργειες για την προστασία των οδηγών αλλά και του ίδιου του γεφυριού, που σίγουρα όταν κατασκευάστηκε (ιδίως το πέτρινο κομμάτι του) δεν είχε υπολογιστεί να δέχεται τόσα βάρη και με τέτοια συχνότητα.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΑΡΑΧΘΟΥ

1. ΑΡΑΠΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ.....	10,00€
2. ΤΑΤΣΗΣ Β. ΦΙΛΙΠΠΟΣ	10,00€
3. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ Μ. ΑΛΕΚΟΣ.....	20,00€
4. ΓΙΩΤΗΣ ΑΛ. ΧΡΗΣΤΟΣ	20,00€
5. ΘΕΟΧΑΡΗ ΛΟΥΚΙΑ.....	50,00€
6. ΚΑΛΙΑΚΑΤΣΟΣ Ν. ΙΩΑΝΝΗΣ.....	50,00€
7. ΤΣΙΑΝΑΚΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	50,00€
8. ΜΠΑΚΑΓΙΑΝΝΗ ΧΡ. ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	20,00€
9. ΣΚΑΛΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ ΣΠ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	20,00€
10. ΦΟΥΚΑΣ ΛΑΖ. ΧΡΗΣΤΟΣ	20,00€
11. ΦΛΩΡΟΣ ΣΠ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ.....	100,00€
12. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΥ ΣΠ. ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ	50,00€
13. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΠΕΡ. ΙΩΑΝΝΗΣ	50,00€
14. ΑΦΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΠΚΕ & Ε.ΣΟ.ΛΙΦΤ ΟΕ	20,00€
15. ΚΟΝΤΟΣ ΝΙΚ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ	50,00€
16. ΚΑΛΙΑΚΑΤΣΟΣ ΒΔ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	30,00€
17. ΠΑΠΠΑΣ ΣΠΥΡΟΣ	20,00€
18. ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΣ ΣΠ. ΣΩΚΡΑΤΗΣ (ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ ΣΥΖΥΓΟΥ ΤΟΥ)	50,00€
19. ΣΠΥΡΟΥ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	20,00€
20. ΚΩΣΤΑΒΑΣΙΛΗ ΒΑΣΙΛΙΚΗ	30,00€
21. ΦΟΥΚΑΣ Ι. ΛΑΜΠΡΟΣ	20,00€
22. ΜΗΤΣΟΣ Ν. ΒΑΣΙΛΗΣ	30,00€
23. ΣΑΛΑΓΙΑΝΝΗΣ Ε. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	30,00€
24. ΠΑΝΟΣ Γ. ΛΑΜΠΡΟΣ.....	20,00€
25. ΦΟΥΚΑΣ Λ. ΧΡΗΣΤΟΣ	25,00€
26. ΑΓΓΕΛΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ	50,00€
ΣΥΝΟΛΟ.....	865,00€

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Κατά τη διάρκεια της καραντίνας ήρθαν κάποιες ταχυδρομικές επιταγές οι οποίες δεν μπόρεσαν να εισπραχθούν και επιστράφηκαν. Παρακαλούμε τους συνδρομητές μας να κάνουν τον κόπο να τις αποστείλουν ξανά ταχυδρομικώς ή μέσω τράπεζας.

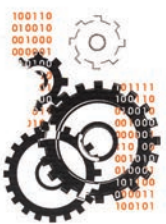
Οι φίλοι και οι αναγνώστες της εφημερίδας, παρακαλούνται να καταθέτουν τη συνδρομή τους και την οικονομική τους ενίσχυση προς τον σύλλογο, στους παρακάτω τραπεζικούς λογαριασμούς:

ΕΤΕ: GR73 0110 0860 0000 0866 0335 632

ALPHA: GR90 013610 3610 0210 1066 111

EUROBANK: GR95 0260 0190 0005 3010 1291

ΠΕΙΡΑΙΩΣ: GR23 0172 1930 0051 9305 3897 607

Eco Lift
ΑΦΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ Ο.Ε.
ΤΕΧΝΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΩΝ

ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ - ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΕΠΙΣΚΕΥΕΣ & ΜΕΛΕΤΗ ΑΝΕΛΚΥΣΤΗΡΩΝ

ΡΟΔΟΥ 158 ΠΕΤΡΟΥΠΟΛΗ - ΤΗΛ.: 2105065777 - ΚΙΝ.: 6947585604
www.ecolift.gr, info@ecolift.gr

Σελίδες ποίησης & λογοτεχνίας

Ο Σταυραητός

Σε γαλαξία μακρινό, σ'ένα απλό κουτούκι
πήγαν' ν' ακούσουν, για να δούν τον Χιώτη στο μπουζούκι
τον Βαμβακάρη δίπλα του, μαζί μ' αυτόν να παίζει
πήγανε κάποιοι ποιητές, πιάσαν' ένα τραπέζι.
Για τον Κρυστάλλη ήλθανε, να πιάσουνε κουβέντα
για να τους πεί για τη ζωή, τώρα που έχει ρέντα.
Άλλες φορές η μάζωξη θ'ασκοληθεί με άλλους
με Παλαμά κι' άλλους πολλούς, μικρούς είτε μεγάλους.

Κρυστάλλη έχεις όνομα, καθρέφτης του χωριού σου
βρύσες κρυστάλλινες παντού, καρδιά του εαυτού σου
με τόσα σπίτια πέτρινα, πετρόκτιστα πεζούλια
τόσα αστέρια δίπλα σου, να σ' αγκαλιάζει η πούλια.
Έφυγες για πολιτισμούς, έφθασες στη Πεντέλη
ένα Συρράκο πίσω σου, εδάκρυσε εν τέλει
οι Αετοί σε ψάχνανε, στις βρύσες, στα ελάτια
σε ψάχνουν οι Σταυραητοί με δακρυσμένα μάτια.

Αλήθεια πως τα άφησες, τις στρούγγες τις φλογέρες
άφησες τόσα όμορφα, τόσες ωραίες μέρες
τις στάνες τόσα πρόβατα, τους φίλους σου τους Βλάχους
πήγες εκεί κουτούλπνες σε γρανιτένιους βράχους.
Τι είναι αυτό που σ'έκανε, τι σ'έκανε αλήθεια
ν' αφήσεις τον παράδεισο, σου τάζαν' παραμύθια;

Έγραψες τόσα για Αετούς, για στρούγγες, για τις στάνες
όλα αυτά σε γέννησαν, ήταν για σένα μάνες
για Βλάχους, γιδοπρόβατα, για βρύσες, για πλατάνια
τραγουδησες και έγραψες, με τόση περηφάνια.
Παρ' ότι έφυγες μικρός, έφτιαξες τέτοια σκάλα
να μας διδάσκει εκεί ψηλά, η φύση η δασκάλα
συμμαθητές Σταυραητοί, βρύσες, ελάτια κι' άλλα!...

Τόσα ψηλά νοήματα, πηγάσαν' τόσες βρύσες
όμως δεν τρέξαν' σ' αυλακιές, σε ευκαιρίες ίσες
τόσα τρεχούμενα νερά, δροσίσαν την Ελλάδα
δεν σούδωσαν' που άξιζες την λάμψη, αυτή την δάδα.
Δεν άντεξε ο πολιτισμός... του Βλάχου τα δεφτέρια
αυτά που τα φωτίσανε, τα πιο λαμπρά αστέρια
τόσες κρυστάλλινες πηγές, να δίνουνε τα χέρια!..

Έκτισες σκάλα απέραντη, απέραντα γιοφύρια
μας μέθυσες , με τα κρασιά, σ' ολόχρυσα ποτήρια
μ' αυτή τη σκάλα φθάσαμε, εκεί ψηλά στ' αστέρια
νεράϊδες σου δώσαν κρασιά, με βελουδένια χέρια.
θα θέλαμε οι φίλοι σου και την δικιά σου γνώμη
λίγο κρασί Κρυστάλλινο, για μια φορά ακόμη.

Κρούσταλη ήταν τ' αρχικό, Συρράκο σκλαβωμένο
φτώχεια, υγεία, η τουρκιά, σώμα μου λαβωμένο
το όνομά μου τ' άλλαξα, δεν το βρήκα η πυξίδα
πήγα απ' εδώ πήγα απ' εκεί, έψαχνα την ελπίδα
όμως δεν την αντάμωσα, η κόκκινη η κάρτα
εκεί με επισκέφτηκε, ξεψύχνησα σπιν' Άρτα
στην αδελφή μου, δίπλα της, στο φτωχικό της σπίτι
με μάζωξε απ' την παγωνιά, με πήρε σαν σπουργίτι.
Έζησα μόνο Ανατολή, μου έδωσε τα χέρια
στα είκοσ' έξη τά' δώσα, φώναγε για τ' αστέρια.

Ζήτσησ απ' τον Σταυραητό, για να με πάρει πίσω
να μ' ανεβάσει εκεί ψηλά, ήθελα εκεί να ζήσω
ήθελα στις φτερούγες του, μαζί του να πετάξω
να ξαναπάω στα βουνά, μέσα τους να λουφάξω.
Μάλλον αυτός με άκουσε, σκέφτηκε κάπως όμως
θα είπε από μέσα του, είναι δικός του ο δρόμος
με πρόσεχε σαν αδελφός, το ήξερα το ξέρω
θα'πε μπορεί και μόνος του, τι άλλο να προσφέρω;

Άφησα πίσω τα βουνά, μ' έζωνε στενωχώρια
παρμιλάω Σταυραητέ, πέρασα χίλια ζόρια
παράτησα παράδεισο, τράβηξα για την πόλη
πόσοι τις πόλεις είδαμε, τότε σαν περιβόλι
τ' αληθινά αφήσαμε, ωραίους βοσκοτόπους
ήλθαμε για να ζήσουμε, σ' ασφάλτους, γκρίζους τόπους
τ'όδαμε τάχα τυχεροί, πως φύγαμε απ' την φτώχεια
δεν είδαμε τριγύρω μας, τόσα στημένα βρόχια.

Οι βρύσες 'μείναν' ορφανές, καθήκαν τα κοπάδια
αισθάνομαι μιά ταραχή, στρούγγες και σπίτια άδεια
άνεργοι ζουν οι νέοι μας, ψάχνονται εις τους δρόμους
δεν ζούνε τώρα όπως παλαιά, με αδειανούς τους ώμους!..
Ας ευχηθούμε όλοι μαζί τα σύγχρονα τα νιάτα
να ξαναβρουνε εκεί ψηλά, ξανά την Κωσπηλάτα.
Η νεολαία γρήγορα αυτό να καταλάβει
να φύγουν απ' τις πόλεις τους, για να μη ζουν' σαν σκλάβοι.

Σχεδόν δεν το μετάνιωσα, που έμεινα μονάχος
γιατί καλύβες γύρω του, τις φωτίσε ο Βλάχος
την εποχή του της σκλαβιάς, άναψε εκεί καντήλια.
Συρράκο μου απ' την Κέρκυρα, σου κούναγα μαντίλια
ένας καϊμός με βάρυνε, δεν έφθασα κοντά σου
με κυνηγούσε η τουρκιά, έσβησα μακριά σου.

Σχεδόν δεν το μετάνιωσα, δεν μπόρεσα να ζήσω
μαζί του πάνω στα βουνά, εκεί να ξεψυχήσω
έχασα την μονούλα μου, στα δώδεκά μου μόνος
με λάτρευε, την λάτρευα, γύρω μου τσόσος πόνος.
Πάλεψα μόνος στη ζωή, άφησα κάτι πίσω
μπόρεσα κάτι μέσα μου, μιά χαρακιά ν' αφήσω
μιά χαρακιά για ευαίσθητους, μιά χαρακιά μονάχα
όσο για τους υπόλοιπους, ζούν' σαν Ανθρώποι τάχα!.

Ελπίζω ν'άσπειρα μικρά, πνευματικά χωράφια
είναι αυτά τα όρθια, τα λιγοστά ελάφια
έσπειρα αυτά ν' αγγίζουμε, πραγματικούς Ανθρώπους
να τρέχουν' σε βουνοπλαγιές, σε ελατένιους τόπους.
Ελπίζω να ριζώσουνε σε νέα παλληκάρια
να πάνε στο Συρράκο τους, για μιά ζωή καθάρια.

Άιντε για το Συρράκο μας, στις βρύσες, στα πλατάνια
να αισθανθούμε όλοι μας, πραγματική ζωντάνια
μαζί μας θα χορέψουνε οι λυγαριές τα ελάτια
οι Σταυραητοί θα μας κοιτούν με δακρυσμένα μάτια
θα τραγουδήσουνε για μας, πόσοι λεβέντες Βλάχοι
δεν θα αισθανθούμε ούτε στιγμή, πως είμαστε μονάχοι.

Όσο για τώρα Αδελφια μου, γράψαμε κάποιους στίχους
νέοι, στα τάμπλετ τους μπροστά και σε μοντέρνους ήχους
τώρα μας λεν' ρομαντικούς... άλλαξε η κοινωνία
χάσαν' αυτά που είχαμε, την επικοινωνία.
Νομίζουν τρέχουμε μπροστά, σου λεν' θέλω να ζήσω
βλέπουν τα πίσω για μπροστά και τα μπροστά για πίσω
ας ευχηθούμε όλοι μαζί, να πούνε: θα γυρίσω!..

Κρούσταλη , θα το θέλαμε να πούμε κι' άλλα ακόμα
μας ζέστανες, επάνω μας τόσα φτερά για στρώμα
τόση Κρυστάλλινη αγκαλιά, Σταυραητοί, ελάτια
στ' αλήθεια μας ανέβασες σ' απέραντα παλάτια.
Θραίο το Συρράκο μας, πετάξαμε κοντά σου
βρήκαμε τόση ζεστασιά, στ' απέραντα φτερά σου.
Στα Γιάννενα σου δόσανε των Ποιητών τη δάδα
την ίδια που σου άξιζε, δεν σου δωσε η Ελλάδα!..

Ανταίος

Ανδρέας Μπαρτζώκας

Αγωνιστής της εθνικής αντίστασης, της ελευθερίας, της δημοκρατίας και της ειρήνης

ΑΠΟ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΚΙΜΩΝΑ ΜΠΑΡΤΖΩΚΑ

Ο Ανδρέας απ' τα παιδικά του χρόνια, εντάχτηκε στο υπηρετικό προσωπικό μιας οικογένειας που τα μέλη της ήταν Κύριοι και Κυρίες επί των τιμών της Βασιλικής Αυλής της Μοναρχίας. Η οικογένεια αυτή είχε τη μεγαλοθυμία να του επιτρέπουν να σπουδάξει αρχικά στο Γυμνάσιο και μετέπειτα στην Ανωτάτη Σχολή Οικονομικών και Εμπορικών Επιστημών (ΑΣΟΕΕ). Τα μέλη της οικογένειας αυτής τον αγαπούσαν ιδιαίτερα και τον προόριζαν για μεγάλα αξιώματα. Ο Ανδρέας όμως πίστευε στη δημοκρατία, στην ελευθερία, στη λαϊκή κυριαρχία.

Γι' αυτό και σε ηλικία 14 χρόνων εντάχτηκε στην ΕΠΟΝ και αργότερα στην Εθνική Αντίσταση. Διώχθηκε για τις ιδέες του, φυλακίστηκε και κρατήθηκε επτά χρόνια υπόδικος. Απέδρασε τον Ιούλιο του 1955 μαζί με άλλους 26 συντρόφους του απ' τις φυλακές Βούρλων. Η γνωστή συγκλονιστική, μεγάλη απόδραση υποδίκων πολιτικών κρατουμένων που συγκλόνησε ολόκληρο τον κόσμο. Η απόδραση έγινε με διάνοιξη υπόγειου τούνελ, κάτω από το κρεβάτι του Ανδρέα, του κελιού 13. Για το γεγονός αυτό γράφτηκαν βιβλία από τους ίδιους τους κρατούμενους αλλά και από πολλούς δημοσιογράφους ερευνητές. Γυρίστηκαν ταινίες απ' τον παγκόσμιο κινηματογράφο όπως «Η Μεγάλη Απόδραση», με πολλά διεθνή βραβεία. Ακολούθησαν διώξεις, φυλακές, εξορίες απ' το καθεστώς που εδραιώθηκε μετά τον εμφύλιο πόλεμο. Έχουν γραφτεί τόσα πολλά που η όποια δική μου προσφορά, μοιάζει σταγόνα στον ωκεανό. Εγώ ήθελα να πω δυο λόγια για τον αξιόλογο και αξεπέραστο αυτόν άνθρωπο. Ο Ανδρέας είχε μόνο φίλους, τον

αγαπούσε όλους ο κόσμος και αυτοί ακόμα οι διώκτες του. Οι σύντροφοί του στις φυλακές, στις εξορίες, στη ζωή, είχαν μόνο καλά λόγια να πουν. Συγκινήθηκα την ημέρα της κηδείας του με το δάκρυ του Μανώλη Γλέζου και των άλλων συντρόφων του. Δεν είχε εχθρούς, μόνο φίλους και το λέω με το χέρι στην καρδιά. Πόσο κόσμο βοήθησε ο άνθρωπος αυτός, όταν ο λόγος του είχε πέραση! Πόσους συντοπίτες μας που έρχονταν απ' τη φτωχή πατρίδα άρρωστοι, στρατιώτες, εργάτες, άνθρωποι πεινασμένοι, του πόνου και της φτώχειας. Ξέρω ότι ο Ανδρέας δεν ήθελε να λέγονται αυτά. Γι' αυτό και δεν συνεχίζω. Ήταν ταπεινός, απέφευγε τα τηλεοπτι-

κά παράθυρα, όπως είπε ο Μανώλης Γλέζος. Ήταν καλλιεργημένος στην ψυχή και στα χείλη του είχε πάντα τον καλό τον λόγο. Έφυγε χαρούμενος απ' τη ζωή με τις επιτυχίες των παιδιών του και ιδιαίτερα του Γιώργου, που ως προπονητής του μπάσκετ, κατέκτησε το Ευρωπαϊκό και το διηπειρωτικό κύπελλο-πρωτάθλημα, για πρώτη φορά στην ιστορία της Ελλάδας. Θα σας πω ακόμα μια ιστορία που την έμαθα απ' την κόρη του: Όταν κατάλαβε ότι τον εγκατέλειπαν οι δυνάμεις του, ζήτησε απ' την κόρη του να ακούσει τη συμφωνία της χαράς, την ενάτη του Μπετόβεν! Ήθελε να πετάξει στους ουρανούς ελεύθερος για τη στρατιά των αγγέλων, εκεί παρέα με τους φίλους του, τους συγγενείς του, που τον αγάπησαν τόσο πολύ. Καλό ταξίδι Ανδρέα! Με τα λόγια του μεγάλου μας ποιητή Γ. Ρίτσου θα τον αποχαιρετίσω.

«Ήσουν καλός, κι ήσουν γλυκός
κι είχες τις χάρες όλες.
Όλα τα χάδια τ' αγεριού
του κήπου όλες τις βιόλες.

Γλυκέ μας εσύ δεν χάθηκες
μέσα στις φλέβες μας είσαι
μέσα στις φλέβες ολουυνών
έμπα βαθιά και ζήσε».

(Γενάρης 2016)

Σ.Σ. Στο επόμενο φύλλο του ΑΡΑΧΘΟΥ θα δημοσιεύσουμε το ιστορικό της μεγάλης απόδρασης των 27 από τις φυλακές των Βούρλων στη Δραπετσώνα.

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΓΙΩΡΓΟΥ Β. ΚΑΛΙΑΚΑΤΣΟΥ

Απόσπασμα από το βιβλίο του πατριώτη μας Γιώργου Β. Καλιακάτσου, Συνταξιούχου Γεωπόνου, και πρώην μέλος του ΔΣ του Αράχθου

συνέχεια από προηγούμενο φύλλο

Προς τα δυτικά ήταν το ξηροβούνι, όπου ήταν χτισμένα τα πέ-ρα Πιστιανά, η νέα Νησίστα σημερινή Ροδαυγή, η Σκούπα και τέλος, πιο βόρεια, η Δαφνωτή με την Πλατανούσα. Σ’ όλα αυ-τά τα χωριά ελάχιστα σπίτια διέκρινες, γιατί ήταν κτισμένα μέ-σα στα οπωροφόρα δένδρα, κυρίως καστανιές, κερασιές, συ-κιές και καρυδιές. Το δε βράδυ επικρατούσε το απόλυτο σκο-τάδι, όπως και στα υπόλοιπα ορεινά χωριά, μόνο φαίνονταν ένα ή δύο από τα καφενεία που φωτίζονταν με τα λουξ.

Το ηλεκτρικό ρεύμα πήγε στο χωριό τη δεκαετία του 1970, αν θυμάμαι καλά. Πώς να μην αισθανόσουν ανακούφιση, φεύγο-ντας από τη Φτέρη ή τα Πολίτσιανα (σήμερα Βαθύκαμπος), απ’ όπου έβλεπες ένα κομμάτι ουρανού να σκεπάζει το ξερο-βούνι και τους γύρω λόφους, λες και κοίταζες τον ουρανό με ένα μάτι μέσα από χωνί; Εκτός αυτού, τα πρωινά για 3-4 ώρες, ήταν σκεπασμένα με ομίχλη, πιο πολύ ο Βαθύκαμπος.

Στον Βαθύκαμπο είχαμε ένα χωράφι τρία στρέμματα, ήταν η προίκα της γιαγιάς μου της Καμπρίνας από τους γονείς της, τους Μαρέους και το πήρε προίκα η μάνα μου. Όταν παντρεύ-τηκε η Σοφία, επειδή φύλαξε τη γιαγιά, το πήρε αυτή μαζί με όλα τα χωράφια και το σπίτι στη Φτέρη. Στο χωράφι αυτό σπέρναμε κάθε χρόνο άσπρο καλαμπόκι, γιατί ήταν πισιστικό. Το αυλάκι με το νερό ήταν στη μία πλευρά του χωραφιού, ήταν νερό από τον Άραχθο, που πότιζε όλο τον κάμπο.

Αργότερα, στα μέσα της δεκαετίας του 50, το αυλάκι αυτό έφτασε μέχρι τη Φτέρη, έγινε με προσωπική εργασία των κα-τοίκων της Φτέρης, που είχαν χωράφια και θα ποτίζονταν. Όλο το αυλάκι έγινε με τα χέρια, με τσαπί, κασμά, λοστό, φτυάρι και σε πολλά σημεία στον γκρεμό και με φουρνέλα. Το πόσο δύσκολο ήταν να γίνει το αυλάκι στον γκρεμό, πριν και μετά τη Μηλιά, μέχρι του Κ. Ζαχαρή, μπορεί κανείς και σήμερα να το διαπιστώσει.

Η εκσκαφή προχωρούσε μόνο από ένα άτομο, που ήταν μέσα στο έτοιμο αυλάκι. Από το αυλάκι αυτό ποτίστηκε και ένα κομ-μάτι μισό στρέμμα δικό μας, που και σε αυτό φυτεύαμε άσπρο καλαμπόκι. Επάνω απ’ αυτό υπήρχαν δύο πεζούλες που τις ποτίζαμε με νερό από λάκκους, που κτίζονταν στο τέ-λος της άνοιξης μέσα στο ρυάκι, που κατέβαινε από τους λό-φους και έβγαζε σε ορισμένα σημεία νερό μέχρι τον Αύγου-στο. Στις πεζούλες αυτές φυτεύαμε συνήθως όλα τα κηπευτι-κά και στους λάκκους έπιναν τα ζώα νερό. Πιο ψηλά, υπήρχαν και άλλες πεζούλες, όπου σπέρναμε φασόλια, φακές, ρεβίθια και κουκιά ξερικά.

Ό,τι σπέρναμε στη Φτέρη για ξηρή συγκομιδή, εκεί κάναμε το αλώνισμα και το κοσκίνισμα και τα μεταφέραμε στα τσουβά-λια με τη γαϊδούρα στους Ναζαίους. Τα τριφύλλια, τα άχυρα, και τα ροκόφυλλα τα αποθηκεύαμε στις καλύβες, που είχαμε στη Φτέρη και ταίζαμε τα ζώα όταν ήταν εκεί.

Στον Βαθύκαμπο όμως, ό,τι και αν συλλέγαμε, τα φύλλα κάτω από το σπάδικα τον Ιούλιο ή τις καλαμποκιές τέλος Αυγούστου ή τις ρόκες μετά τα μέσα Σεπτέμβρη, τα μεταφέραμε στους Ναζαίους με τα 4-5 γαϊδουράκια, που δανειζόμαστε από τους άλλους συγγενείς. Αν και εκεί είχαμε ένα μικρό καλυβάκι πε-ρισσότερο για να ξεκουραζόμαστε και προφυλασσόμαστε από τη βροχή ή τον ήλιο .

Κάναμε 3 με 4 δρομολόγια με τον Νίκο και τη Γιαννούλα, ενώ οι άλλοι έκαναν τη συλλογή στα σακιά. Τα καλαμπόκια τα κά-ναμε σωρό στη μέση της αυλής, που είχαμε στρώσει με τσιμέν-το το 1953. Εκεί γύρω από τον σωρό μαζευόταν κάθε βράδυ όλη η οικογένεια αλλά και γυναίκες της γειτονιάς για το ξε-φλούδισμα.

Το κουτσομπολιό και τα γέλια ακούγονταν μέσα στην άκρατη ησυχία της νύχτας και στις άλλες γειτονιές. Τα αηδόνια έπαιρ-ναν θάρρος και άρχιζαν νωρίς να κελαηδούν. Τα ξεφλουδισμέ-να καλαμπόκια τα απλώναμε στο αλώνι για 6-7 ημέρες και αφού διάλεγε ο πατέρας τις ρόκες για σπόρο, που είχαν γερό καρπό, ήταν ψωμωμένες, και είχαν ίσιες παράλληλες σειρές σπυριών, τις υπόλοιπες τις έδερναν με τα ξύλινα δάρτια, για να ξεχωρίσει ο σπόρος από το κοτσάνι (κότσιαλο) και αυτό γι-νόταν τις ώρες που είχε ήλιο .

Σε όλες αυτές τις εργασίες, από το όργωμα, σπορά, σκάλισμα, μάζεμα φύλλων και καρπών, κουβάλημα και αλώνισμα, η συμ-μετοχή μας, από την ηλικία των 9 ετών ήταν ενεργή και μας ευχαριστούσε.

Στο σπίτι μας τη δεκαετία του 50 έρχονταν τα καλοκαίρια οι αθηναίοι, τα πρώτα μου ξαδέρφια, η Ρίτσα του μπάρμπα Νί-κου με τα παιδιά της, τον Σπύρο και την Αρετή. Τα πρώτα χρό-νια έρχονταν μαζί με την Έλλη, τη γυναίκα του Τάσου, του αδερφού της Ρίτσας και όταν φτιάχναμε το τσιμέντα στην αυ-λή, ήταν εκεί και έγραψε και το όνομά της στο πεζούλι και την ημερομηνία, 1953.

Μετά όμως, όταν χώρισε, έρχονταν μόνο η Ρίτσα με τα παιδιά της. Πάντα έμεναν στο σπίτι μας ούτε για επίσκεψη δεν πήγαι-

ναν στον μπάρμπα Νίκο, έρχονταν αυτός και τους επισκέπτο-νταν.

Ο πατέρας μου και η μάνα μου ποτέ δεν βαρυγκομούσαν, πα-ρά τα τόσα στόματα που υπήρχαν σπίτι μας. Θυμάμαι τα με-σημέρια έπαιρνα καβάλα (ζαλίγκα) την Αρετή και τον Σπύρο μαζί και πηγαίναμε στον πλάτανο για δροσιά και για κρύο νε-ρό. Φυσικά όταν είμαστε φοιτητές, πολλές Κυριακές η Ρίτσα με τον άνδρα της τον Νίκο Ασημένιο, μας φώναζαν και πηγαί-ναμε με τον αδερφό μου τον Νίκο και μας έκαναν το τραπέζι. Πάνω από το σπίτι του Θόδωρου είναι το σπίτι του Γιάννη Χρ. Καλιακάτσου με το παντοπωλείο-καφενείο στην πλατεία. Ο Γιάννης είχε και τέσσερες αδερφές, τη Σοφία, την Αγγελική, τη Σπυριδούλα και τη Γεωργία. Τις τρεις πρώτες δεν τις θυμάμαι καθόλου, τις είδα μόνο στην κηδεία του πατέρα τους και του αδερφού τους. Η Γεωργία είχε δυο παιδιά, τη Βάσω ένα χρόνο μεγαλύτερή μου και τον Κώστα δύο χρόνια μικρότερο.

Η Γεωργία με τα παιδιά της, όσο ζούσε ο πατέρας της, ο μπάρ-μπα Χρήστος Καλιακάτσος, (που από Γεωργίου έγινε Καλιακά-τσος αφού παντρεύτηκε τη μοναχοκόρη Αλεξάνδρα «Αλέξω» του Κώστα Γ. Καλιακάτσου), είχαν έρθει πολλά καλοκαίρια για διακοπές στο χωριό. Κάθονταν ένα μήνα, συνήθως τον Αύγου-στο, που στο χωριό είχαμε όλα τα φρούτα (σύκα, σταφύλια, αχλάδια και όλα τα ζαρζαβατικά). Συνέχισε να έρχεται, μέχρι που πέθανε και ο αδερφός της ο Γιάννης.

Η Βάσω ήταν όμορφο κορίτσι, καλοντυμένο. Μικρά παιδιά εμείς, την ερωτευτήκαμε. Είμαστε βέβαια πολλοί υποψήφιοι γαμπροί, ο Χρήστος του Μήτσιου Αποστολάκη, ο Γιάννης του Περικλή, ο Κώστας του Βασίλη Γιώργου, ο Μήτσιος του Κώστα Γιώργου.

Πάντα ψάχναμε για αφορμές να παίζουμε με τη Βάσω. Είχαμε φτιάξει μια τραμπάλα, πάνω από το σπίτι του Κώστα Θεοδώ-ρου, που το καλοκαίρι ήταν χέρσο. Στερεώναμε ένα στύλο από φυλλίκια με διάμετρο 10 εκ. σε μια βαθιά τρύπα, και εξείχε 1 μ. πάνω από το έδαφος. Στην κορυφή φτιάχναμε έναν αφαλό με διάμετρο 3 εκ. και 4 εκ. ύψος. Σε ένα άλλο ξύλο από φυλλι-κι 3,5 μ. και μικρή καμπύλη φτιάχναμε μια τρύπα στη μέση και στο εσωτερικό της καμπύλης. Βάζαμε σαπούνι στην τρύπα για να μην τρίζει και να μην φθείρεται. Στο μακρύ ξύλο και 40 εκ. από τα άκρα τραφώναμε ένα λεπτό ξύλο για να κρατιόμαστε. Έτσι κάναμε τραμπάλα πάνω- κάτω, αλλά και με περιστροφές με πλάγιο πάτημα στο έδαφος. Εκεί περνούσαμε όλα τα μεση-μέρια ή παίζαμε και κρυφτό για να συμμετέχει και η Βάσω. Ένα απόγευμα παίζαμε κρυφτό στις κουμαριές δίπλα στη μελί-στρα, όπου συνέβη ένα σοβαρό ατύχημα.

Ο Χρήστος είχε ανεβεί στην κορυφή στη μελίστρα, παραπάτη-σε και κατακύλησε μία πέτρα και κτύπησε τον Κώστα (που περνούσε στο δρομάκι) στο πρόσωπο· εκείνος λιποθύμησε και εμείς τρομάξαμε και βάλαμε τις φωνές. Ήλθε τρέχοντας η μά-να του αλαφιασμένη και ουρλιάζοντας, τον πήρε στα χέρια της και στο σπίτι, του έριξε νερό και συνήλθε. Εμείς όμως από το φόβο αλλά και τις φοβέρες της Γεωργίας δεν ξαναπαίξαμε παρέα με τη Βάσω και τον Κώστα.

Τη Βάσω τη συνάντησα ξανά αρκετά χρόνια μετά, το 1966 σε ένα χορό του «Αράχθου» στο Σύνταγμα. Η Βάσω ήταν φοιτή-τρια της φιλοσοφικής, αν θυμάμαι καλά. Από τότε έχω να την ξαναδωί.

Δεν θα ξεχάσω ποτέ εκείνο το καλοκαίρι, ήμουν τότε δώδεκα χρονών, είχε ήδη πεθάνει η γιαγιά μου η Αλεξάνδρα, αλλά συ-νεχίζαμε και καλλιεργούσαμε τα χωράφια στη Φτέρη και πη-γαίναμε τα ζώα να βοσκήσουν κατά διαστήματα. Υπήρχαν κα-λύβια και για τα μικρά, αλλά και για τα μεγάλα ζώα, όπως και καλύβα για αποθήκευση των ζωοτροφών.

Ήμουν με τη Γιαννούλα και τον Νίκο και είχαμε όλα τα ζώα μι-κρά και μεγάλα, είχαμε δύο αγελάδες την Ρόιδω και την Κοκκί-νω. Η Ρόιδω είχε ένα μικρό μοσχαραί κοντά στα τριάντα κιλά που το θήλαζε ακόμη.

Είχε πάει μεσημέρι και τις πήρα από τις πεζούλες, που βο-σκούσαν για να πιουν νερό στον λάκκο. Για να πάμε όμως στον λάκκο, το δρομάκι ήταν το ίδιο το αυλάκι που έφερνε το νερό από τον λάκκο στις πεζούλες για μια απόσταση περίπου είκοσι μέτρα, πριν το λάκκο και μάλιστα σε γκρεμό, με φάρδος μικρότερο από ένα μέτρο. Κάτω από το αυλάκι το βάθος του ρυακιού ήταν στα πέντε μέτρα γιατί λίγο μετά τον λάκκο υπήρχε ένας καταρράκτης 4-5 μέτρα ύψος. Έπρεπε λουπόν να περνούν ένα –ένα τα ζώα σ’ αυτό κομμάτι του δρόμου.

Το μικρό μοσχαραί, χωρίς τον φόβο και την εμπειρία των με-γάλων, θέλησε να πάει δίπλα στη μάνα του, όπως συνήθιζε, και βρέθηκε μέσα στο ρυάκι, έσκασε πάνω στις πέτρες και τραυματίστηκε βαριά. Η μάνα του, όταν το είδε που έπεσε, άρχισε να μουγκρίζει και να τρέχουν δάκρυα από τα μάτια της και προσπαθούσε να βρει τρόπο να κατέβει κοντά του.

Την πήραμε από το σχοινί για να πει νερό, δεν ήθελε να πει και έκλαιγε συνεχώς. Τη δέσαμε σε ένα δένδρο και κατεβήκα-

με και οι τρεις και το βάλαμε σε ένα μεγάλο σακί και από πιο χαμηλά το ανεβάσαμε στην πεζούλα στον ίσκιο της συκιάς και το πήγαμε κοντά στη μάνα του. Άρχισε να το γλύφει και να προσπαθεί να το σηκώσει και δεν σταματούσε το κλάμα. Ανέβηκε η Γιαννούλα στους Ναζαίους και φώναξε τον πατέρα μας και ήρθε και το έσφαξε, γιατί ήδη είχε αρχίσει να ψυχορ-ραγεί. Η μάνα του συνέχισε μέρα νύχτα να κλαίει, (αν και την ίδια μέρα την ανεβάσαμε στους Ναζαίους). Για δεκαπέντε μέ-ρες έκλαιγε, μέχρι που έκλεισε ο λαϊμός της και δεν έβγαине φωνή. Στέρεψε το γάλα της και ούτε είχε όρεξη να φάει. Βέ-βαια όλες οι ντόπιες αβελτίωτες αγελάδες, για να σου δώσουν το γάλα τους θα έπρεπε ταυτόχρονα να θηλάζει και το μοσχά-ρι της. Όταν μετά από καιρό κατεβήκαμε στη Φτέρη, η Ρόιδω όταν περνούσε από το σημείο που έπεσε το μικρό ή από το σημείο που είχε χυθεί το αίμα, έκλαιγε συνέχεια.

- Θα ήμουν επτά χρονών, όταν είχε έρθει να δει τη γιαγιά μου η θεία Βαῖτσα, η γυναίκα του θείου Γιώργου, αδερφού της μά-νας μου, που σκοτώθηκε στην Αλβανία όπως και ο Χρήστος και ο Βασίλης τα άλλα δύο αδέρφια της, ενώ ο τέταρτος, ο θεί-ος Νίκος, είχε πάει στην Αμερική. Είχε βέβαια και τρεις αδερ-φές, την Ειρήνη που είχε παντρευτεί τον Αλέξη Γιωργάκη από τα πέρα Πιστιανά, την Όλγα την Τσάγκα στη Ροδαυγή και την Ελένη του Γιάννη Ραχώτη στο κάτω Αθαμάνιο. Είχε φέρει στη γιαγιά μου μια τσάντα πορτοκάλια, άγνωστο για μας φρούτο τότε.

Ήλθε η Λούλα από τη Φτέρη και μας το είπε και ο πατέρας ρώ-τησε ποιος θα πάει να τα φέρει. Κόντευε να νυχτώσει ήταν ακόμη χειμώνας και πήγαμε εγώ, η Λούλα και η Γιαννούλα για να τα πάρουμε. Προς τα κάτω πηγαίναμε τρέχοντας, δεν μας πήρε ούτε μισή ώρα ακόμη έφεγγε. Όταν γυρίζαμε όμως και φορτωμένοι αλλά και σε σχεδόν απόλυτη σκοτεινιά το κάναμε πάνω από μία ώρα. Όλος ο δρόμος ήταν στενό δρομάκι μέσα από δένδρα κουμαριές, ρείκια και βελανιδιές. Κάθε λίγο σκο-ντάφταμε και πέφταμε, πέρα του ότι η καρδιά μας κτυπούσε γρήγορα, όχι τόσο λόγω της ανηφόρας, όσο από τον φόβο μας μη παρουσιαστεί κάποιο δαιμονικό, όπως μας φόβιζαν οι με-γάλοι με τέτοια περιστατικά.

Ήταν τόσο μεγάλη η χαρά μας για τα πορτοκάλια, που ξεπερά-σαμε και την κούραση και τον φόβο. Εκείνη την εποχή είχε στείλει στα χωριά η ΟΥΝΤΡΑ μουρουνέλαιο, που έπαιρναν όλα τα παιδιά για να δυναμώσουν, είχε πολλές βιταμίνες και ενέρ-γεια. Ήταν όμως πολύ αηδιαστικό, όταν το πίναμε κρατάγαμε τη μύτη μας και ευτυχώς ήρθαν εκείνα τα πορτοκάλια και μας έδιναν μία φέτα πορτοκάλι να πάρει την άσχημη γεύση.

- Έπρεπε όμως να το παίρνουμε, γιατί στερούμασταν βασικές τροφές και ειδικά το κρέας. Κρέας μαγειρευόταν μία ή δύο φορές τον μήνα στο σπίτι. Οι δε μερίδες, το μαχαίρι δεν μπο-ρούσε να τις κάνει μικρότερες, χωρίς να κόψει κάποιο δάχτυ-λο. Για δε τα κοτόπουλα και τις γριές κότες, ήταν πιο σπάνιο να μαγειρευτούν, γιατί δεν υπήρχε δυνατότητα να βρεις να αγοράσεις. Θα μου πεις, γιατί δεν φτιάχναμε πολλές κότες, για να τρώμε συνέχεια; Γιατί δεν είχαμε αρκετό καλαμπόκι να τις ταΐσουμε, παρά μόνο αυτά που εμείς εκτρέφαμε. Από ένα αλανιάρικο, με ελάχιστη συμπληρωματική τροφή χωρίς ίχνος λίπους που δεν ξεπερνούσε το ένα κιλό, τρώγαμε οκτώ άτομα, χωρίς να υπολογίζουμε τους μουσαφίρηδες, που πολλές φο-ρές ήταν αιτία για τη θυσία της κότας. Ο λαϊμός και η κάθε φτερούγα ήταν μερίδες, το κάθε πόδι στα δύο, το στήθος το έπαιρνε ο πατέρας και λίγο η μάνα μου, η οποία πάντα έλεγε, «όταν τρώτε εσείς: χορταίνω εγώ».

Περιμέναμε να γίνει κάποιος γάμος ή τα πανηγύρια που γίνο-νταν ένα σε κάθε συ-νοικία τον χρόνο, ήτοι έξι το χρόνο, γιατί στους Ναζαίους γίνο-νταν τρία, του Αγίου

Γεωργίου, της Αγίας Τριάδος και του Αγίου Νικολάου, του Άη Λια στα Λαγκάδια, της Αγίας Παρασκευής στη Φτέρη και του Αγίου Κωνσταντίνου στο Κρουονέρι.

- Το πανηγύρι του Αγίου Νικολάου στις αρχές της δεκαετίας του 60 άλλαξε ημερομηνία, αντί στις 6 Δεκέμβρη γίνονταν στις 8 Σεπτεμβρίου στα γενέθλια της Θεοτόκου, λόγω χειμώνα και απουσίας κόσμου. Αργότερα άλλαξε πάλι και γίνεται τώρα **στις** 23 Αυγούστου, στα εννιάμερα της Παναγίας και πάλι για να διευκολυνθούν οι χωριανοί, που αυτή την εποχή έχουν άδειες από τις δουλειές τους.

- Ήταν 8 Σεπτεμβρίου του 1966, ήμουν τότε στο δεύτερο έτος της Σχολής Ευελπίδων και ήμουν στο χωριό για το πανηγύρι. Τότε η κυνηγετική περίοδος άρχιζε την πρώτη Σεπτέμβρη.

🔍 συνέχεια σε επόμενο φύλλο